

**IZVJEŠĆE
STRUČNOG POVJERENSTVA
O REAKREDITACIJI
SVEUČILIŠNOGA POSLIJEDIPLOMSKOG DOKTORSKOG
STUDIJA
EKONOMIJE I POSLOVNE EKONOMIJE,
EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U RIJECI**

**Datum posjeta:
10. svibnja 2017. godine**

Rujan 2017. godine

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda
Sadržaj ovoga dokumenta isključiva je odgovornost
Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

SADRŽAJ

<i>UVOD</i>	3
<i>KRATAK OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA</i>	5
<i>PREPORUKA STRUČNOG POVJERENSTVA AKREDITACIJSKOM SAVJETU AGENCIJE</i>	6
<i>PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE STUDIJSKOG PROGRAMA</i>	6
<i>PREDNOSTI STUDIJSKOG PROGRAMA</i>	7
<i>NEDOSTACI STUDIJSKOG PROGRAMA</i>	8
<i>PRIMJERI DOBRE PRAKSE</i>	8
<i>USKLAĐENOST S PROPISANIM UVJETIMA IZVOĐENJA</i>	9
<i>OCJENA KVALITETE</i>	12

UVOD

Stručno povjerenstvo koje je imenovala Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) izradilo je Izvješće o reakreditaciji sveučilišnoga poslijediplomskog (doktorskog) studija **Ekonomije i poslovne ekonomije** na temelju Samoanalize poslijediplomskog doktorskog studija Ekonomije i poslovne ekonomije, popratne dokumentacije i posjeta **Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci**.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, javno tijelo koje je punopravni član Europskog registra agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR*) i Europske udruge za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA*), u skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09) i Pravilnikom o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskih programa i reakreditaciju visokih učilišta (NN 24/10), provodi reakreditaciju visokih učilišta, odnosno njihovih studijskih programa. Ovdje je riječ o reakreditaciji dijela djelatnosti visokih učilišta, odnosno sveučilišnih poslijediplomskih studijskih programa.

Akreditacijski savjet Agencije imenovao je Stručno povjerenstvo kao neovisno stručno tijelo, kako bi provelo neovisno vrednovanje poslijediplomskoga sveučilišnog studija Ekonomije i poslovne ekonomije.

Izvješće sadrži:

- kratak opis studija
- preporuku Stručnog povjerenstva Akreditacijskom savjetu Agencije
- preporuke za poboljšanje kvalitete i prijedloge mjera koje treba provesti u predstojećem razdoblju (te provjeriti postupkom naknadnog praćenja)
- kratku analizu prednosti i nedostataka studija
- popis uočenih dobrih praksi
- zaključke o usklađenosti s propisanim uvjetima izvođenja studija
- zaključke o usklađenosti s kriterijima za ocjenu kvalitete.

Članovi Stručnog povjerenstva:

- predsjednik Stručnog povjerenstva: prof. Peter Mason, London Metropolitan University, Ujedinjeno Kraljevstvo
- prof. Aleksandra Mrčela Kanjuo, prorektorica doktorskog studija, University of Ljubljana, Slovenija;
- prof. Rainer Niemann, Karl-Franzens-Universität Graz, Austrija;
- prof. Anand Murugesan, Central European University, Mađarska;
- prof. Peter-Wim Zuidhof, University of Amsterdam, Nizozemska;
- prof. Wendy Sigle, London School of Economics and Political Science, Ujedinjeno Kraljevstvo;
- doc. dr. Maja Turnšek-Hančić, University of Maribor, Slovenija;
- prof. Julius Horvath, Central European University Business School, Mađarska;
- prof. Adele Ladkin, Bournemouth University, Ujedinjeno Kraljevstvo;
- Ieva Krumina, doktorandica, Latvian University of Agriculture, Latvija;

- Hrvoje Stojić, doktorand, University Pompeu Fabra, Španjolska;
- Jeremiás Máté Balogh, doktorand, Corvinus University of Budapest, Mađarska;
- Kanad Bagchi, doktorand, Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law, Njemačka.

Visoko učilište posjetili su:

- Prof. Julius Horvath, Central European University Business School, Mađarska;
- Prof. Peter Mason, London Metropolitan University, Ujedinjeno Kraljevstvo;
- Doc. Maja Turnšek-Hančić, University of Maribor, Slovenija;
- Ieva Krumina, doktorandica, Latvian University of Agriculture, Latvija;
- Hrvoje Stojić, doktorand, University Pompeu Fabra, Španjolska;
- Prof. Adele Ladkin, Bournemouth University, Ujedinjeno Kraljevstvo.

U analizi dokumenata, studijskom posjetu i pisanju Izvješća, podršku radu Stručnog povjerenstva pružili su:

- Frano Pavić, koordinator, AZVO
- Vlatka Šušnjak-Kuljiš, koordinatorica, AZVO
- Marina Matešić, prevoditeljica tijekom posjeta, AZVO
- Đurđica Dragojević, prevoditeljica tijekom posjeta, AZVO
- Marko Hrvatin, prevoditelj izvješća.

Tijekom posjeta Stručno je povjerenstvo održalo sastanke s:

- upravom visokog učilišta
- voditeljima studijskih programa
- doktorandima
- nastavnicima i mentorima
- vanjskim dionicima
- alumnijima.

Stručno je povjerenstvo (u dalnjem tekstu „Povjerenstvo“) posjetilo knjižnicu, informatičke učionice, referadu i učionice.

KRATKI OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA

Naziv studijskog programa iz dopusnice: Poslijediplomski doktorski studij Ekonomije i poslovne ekonomije

Nositelj: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Izvođač(i): Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Mjesto izvođenja: Rijeka

Područje i polje: Društvene znanosti – ekonomija

Broj doktoranada: 201 (61 trenutno neaktivna)

Broj doktoranada koji imaju financiranje (asistenti tog ili drugog VU-a ili instituta): 20

Broj doktoranada koji sami plaćaju studij i onih kojima studij plaća poslodavac: 92

Broj nastavnika na doktorskom studiju:

- 38 nastavnika Fakulteta
- 3 vanjska nastavnika iz Hrvatske
- 17 vanjskih nastavnika iz inozemstva

Broj mentora na doktorskom studiju: Službeno je imenovano 20 mentora (12 mentora s Fakulteta i 8 vanjskih) i 5 komentora, koji trenutno vode oko 25 doktoranada.

Omjer mentora i doktoranada: 1:1,25

Omjer upisanih doktoranada i doktoranada koji su doktorirali u posljednjih pet godina iznosi oko 128 naspram 26, odnosno 5:1.

Ishodi učenja studijskog programa:

Kandidat će završetkom doktorskog studija imati sljedeće kompetencije:

IU 1: specifične znanstvene vještine poput vještina prikupljanja informacija i literature, kritičkog čitanja i otkrivanja pristranosti, vještine intervjuiranja, konstrukcije mjernih instrumenata i drugo;

IU 2: vještine planiranja i vođenja projekata (izrada nacrta znanstvenih istraživanja, organizacija provođenja istraživanja, pravovremeno otkrivanje potencijalnih problema, utvrđivanje potrebnih sredstava, vođenje istraživačkoga tima);

IU 3: poznavanje metodologije istraživanja, odnosno vještine zaključivanja (poznavanje rada na računalu i primjerenih programa, poznavanje statističkih analiza, poznavanje kvantitativnih ekonometrijskih modela, vještina statističkoga rasuđivanja, sposobnost izvođenja zaključaka na temelju kvantitativnih podataka);

IU 4: vještine pisanja i izvještavanja (govorne vještine i vještine slušanja, sposobnost prikaza podataka i nalaza nestručnoj publici);

IU 5: vještine izražavanja osobnoga profesionalnoga i etičkoga autoriteta;

IU 6: spremnost preuzimanja etičke i društvene odgovornosti za uspješnost provođenja istraživanja, za društvenu korisnost rezultata istraživanja te za moguće društvene posljedice;

IU 7: spremnost za suočavanjem s novim izazovima društva i gospodarstva;

IU 8: prošireno razumijevanje ekonomskih teorija u povezanosti s relevantnim interdisciplinarnim područjima i u kontekstu promjena u poslovnom okružju. Razumijevanje i primjena inovativnih metoda istraživanja u prepoznavanju i rješavanju složenih problema u poslovnoj praksi.

Ovi ishodi učenja predstavljaju zadovoljavajuću pripremu doktoranada za akademsku ili poslovnu karijeru.

Struktura studija osmišljena je na način da se doktorandu nudi ostvarivanje 40 ECTS bodova kroz nastavni dio i 140 ECTS bodova kroz znanstveno-istraživačke aktivnosti. Nastava (predavanja, seminari) nudi se kroz obavezne i izborne predmete.

Bodovi iz znanstveno-istraživačke aktivnosti (ukupno 140 ECTS bodova) sastoje se od: 15 ECTS bodova koji se stječu javnom obranom teme doktorskog rada; 50 ECTS-a kroz izborne aktivnosti (20 za objavu znanstvenog članka; 10 za prezentaciju na znanstvenom skupu, 20 za sudjelovanje na znanstvenim kolokvijima, 10 za mobilnost ili sudjelovanje u izvođenju seminara i vježbi); te 75 ECTS-a za obranu doktorskog rada.

PREPORUKA STRUČNOG POVJERENSTVA AKREDITACIJSKOM SAVJETU AGENCIJE

Na temelju obavljenog postupka reakreditacije, odnosno procjene dostavljenog materijala (Samoanaliza i dr.), posjeta visokom učilištu i razgovora predviđenih protokolom posjeta Stručnog povjerenstva, Stručno povjerenstvo donosi neovisno mišljenje u kojem Akreditacijskom savjetu Agencije preporučuje:

izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do tri (3) godine, s privremenom zabranom upisa novih studenata tijekom tog razdoblja.

Zajedničke preporuke za sve vrednovane studijske programe u grozdu društvenih znanosti, polju ekonomije:

1. Kandidati bi uz prijavu na doktorski studij trebali priložiti i prijedlog teme doktorskog rada; ona bi trebala biti ocijenjena u sklopu seleksijskog postupka, u svrhu odabira najboljih kandidata.
2. Mentor bi se trebao imenovati na samom početku studija.
3. Potrebno je poboljšati transparentnost financiranja doktoranada.
4. Potrebno bolje opravdati razine iznosa školarina.
5. Potreban je jednak tretman izvanrednih i redovitih studenata (doktoranada s punim financiranjem).
6. Svi bi doktorandi trebali imati najmanje 3 godine samostalnog istraživačkog rada, u punom kapacitetu. Uzevši u obzir trenutni udio nastave u programu, doktorske bi studije trebalo produljiti na 4 ili 5 godina, s tim da bi prva (nastavna) godina bila na razini istraživačkog magisterija.
7. Sustavna internacionalizacija kurikula, nastavnika i studenata (uključujući iskustvo studiranja) trebala bi biti prioritet.

PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE STUDIJSKOG PROGRAMA

1. Sukladno propisima EU-a i nacionalnim propisima, doktorska kvalifikacija zahtijeva trogodišnje istraživanje u punom radnom vremenu. Zbog velikog broja predmeta koji nisu usmjereni na istraživanje, studij trenutačno osigurava najviše jednu i pol godinu za samostalno istraživanje. Povjerenstvo predlaže dvije mogućnosti: (1) Zadržavanje trogodišnjeg studija, uz smanjenje ukupnog nastavnog opterećenja i promjene u predmetima kako bi oni bili strogo usmjereni na istraživanje. Početak rada s mentorom odmah po upisu i razvoj prijedloga doktorskog rada do kraja prve godine. U ovome bi slučaju kriteriji izbora morali biti stroži, a kandidati bi prilikom prijave trebali predati i detaljan prijedlog istraživanja; (2) Produžetak trajanja studija na pet godina, pri čemu bi prve dvije godine bile fokusirane na nastavni sadržaj, s naglaskom na kvantitativnim metodama (tzv. faza istraživačkog magisterija), nakon čega bi slijedila faza istraživanja u trajanju od tri godine. Pod ovim bi uvjetima kriteriji za izbor mogli ostati jednaki. Ovo je opcija koju su usvojili neki od vodećih studija u EU-u i Povjerenstvo joj daje prednost.
2. I kvota (40) i prosječan broj upisanih doktoranada (25) preveliki su za kapacitete i resurse Fakulteta. Povjerenstvo smatra da je ovo glavni razlog vrlo niske stope završnosti (samo 26 od 201 upisanog doktoranda doktoriralo je u posljednjih pet godina). Godišnja kvota vodećih studija kreće se bliže broju 10, unatoč tome što raspolažu s više resursa. Fakultet bi kvotu trebao sniziti na sličnu razinu. Ako se usvoji model petogodišnjeg studija, kvota može biti značajno veća, pod uvjetom da se provede dodatna selekcija prije početka faze istraživanja. Povjerenstvo smatra da je potrebno obustaviti upisivanje novih doktoranada u sljedeće tri godine, sve dok se njihov broj ne uskladi s kapacitetima Fakulteta.
3. Redoviti je studij najbolji način da se postigne visoka kvaliteta ishoda i da se osiguraju tri godine samostalnog istraživanja, kako nalažu kvalifikacijski okviri EU-a i HKO. Većina bi doktoranada, stoga, trebala studirati redovito, a ne izvanredno, kako je trenutačno slučaj. Fakultet bi trebao povećati razinu financiranja namijenjenu redovitom studiju. Mogle bi se, primjerice, iskoristiti odlične veze s privatnim sektorom kako bi se osigurale stipendije za redoviti doktorski studij. Istodobno bi trebalo modificirati izvanredni studij. Doktorandima koje financira privatni sektor trebalo bi osigurati ravnomjerniju raspodjelu vremena između istraživanja i redovitog posla; u tom bi smislu s poslodavcima trebalo sklopiti posebne ugovore. Usto bi postupak upisa trebao biti stroži za doktorande koji studiraju izvanredno, budući da bi oni imali manje vremena za istraživanje.
4. Trenutačno je financiranje istraživačkih aktivnosti (priključivanje podataka, konferencije i sl.) slabo, a osobito je slaba potpora za doktorande koji studiraju u dijelu radnog vremena. Fakultet bi trebao povećati razinu financiranja za istraživačke aktivnosti i sredstva dodjeljivati transparentno; primjerice, moglo bi se uvesti dodjeljivanje fiksne godišnje svote svakom doktorandu, bez obzira na status. Uvezši u obzir visinu školarine, Povjerenstvo to smatra razumnom opcijom.
5. S ciljem poboljšanja međunarodne dimenzije studija, Povjerenstvo preporučuje mnogo ranije objavljivanje natječaja za upis kandidata (najkasnije u travnju), ponudu predmeta i mentorstva na engleskom jeziku, međunarodno objavljivanje natječaja (osobito na popularnim mrežnim stranicama za akademska radna mjesta kao što su www.jobs.ac.uk, www.jobs.ac.uk ili www.econjobmarket.org) te reviziju propisa koji se odnose na pisanje doktorskih disertacija u obliku članaka, budući da su postojeći uvjeti za objavljivanje prestrogi.

PREDNOSTI STUDIJSKOG PROGRAMA

1. Vrlo dobri/odlični prostorni uvjeti.
2. Snažan interdisciplinarni karakter studija.
3. Međunarodni karakter studija.
4. Visoka znanstvena kvaliteta dijela vlastitog znanstveno-nastavnog osoblja.
5. Dobar motivacijski sustav nagrađivanja članova osoblja koji su znanstveno angažirani.

NEDOSTACI STUDIJSKOG PROGRAMA

1. U okviru trogodišnjeg studija ne osigurava se dovoljno vremena za samostalan znanstveni rad.
2. Slabe mogućnosti financiranja za doktorande.
3. Nastavno opterećenje mnogih nastavnika i mentora vrlo je visoko.
4. Velik broj doktoranada koji studiraju izvanredno zahtjeva značajne resurse, a čini se da mnogi od njih ne dobivaju odgovarajući podršku (usmjeravanje u istraživanju, financiranje istraživačkih aktivnosti).
5. Visoka stopa ranog napuštanja studija među doktorandima koji studiraju izvanredno, za što je barem djelomičan uzrok nedovoljna podrška.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

1. Kvalitetni gostujući predavači.
2. Koraci u smjeru prevencije plagiranja.
3. Interdisciplinarne disertacije.
4. Razvijeni odnosi s dionicima iz poslovnog sektora.
5. Prostor i resursi za izvanredne studente.

USKLAĐENOST S PROPISANIM UVJETIMA IZVOĐENJA

Propisani minimalni zakonski uvjeti	DA/NE
1. Visoko je učilište (VU) upisano u Upisnik znanstvenih organizacija u znanstvenom području doktorskog studija i ima pozitivan ishod reakreditacije (dopusnicu) za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje.	DA
2. VU ima „vertikalnu“ studijskih programa (izvodi preddiplomske i diplomske sveučilišne studijske programe) koji vode do doktorskog studija u istom području i polju ili poljima (u slučaju interdisciplinarnih studija) te potreban broj nastavnika, kao što je definirano člankom 6 Pravilnika o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta (NN 24/2010).	DA
3. VU ima zaposlen potreban broj znanstvenika, kako je definirano člankom 7 Pravilnika o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/2010).	DA
4. Više od 50% sadržaja na visokom učilištu izvode vlastiti nastavnici (nastavnici u punom radnom odnosu i izabrani u znanstveno-nastavna zvanja).	DA
5. Omjer je nastavnika i studenata na cijelom visokom učilištu ispod 1:30.	DA, iako se omjer čini preblizu 1:30
6. Visoko je učilište osiguralo javnost disertacija.	DA; iako su u praksi u pravilu samo nastavnici, osoblje i doktorandi redovito informirani
7. Visoko je učilište osiguralo postupak oduzimanja akademskog stupnja (dr. sc.) odredbama statuta ili drugoga općeg akta ako se utvrdi da je stečen protivno propisanim uvjetima za njegovo stjecanje, grubim kršenjem pravila studija ili na temelju disertacije koja je plagijat ili krivotvorina.	DA
Dodatni uvjeti Akreditacijskog savjeta za izdavanje pozitivnog mišljenja	DA/NE
1. VU (ili više njih) ima barem pet nastavnika izabranih u znanstveno-nastavna zvanja u polju ili poljima relevantnim za izvođenje studija, uključenih u izvođenje doktorskog studija.	DA
2. VU u postupku posljednje reakreditacije ima standard Znanstvena i stručna djelatnost ocijenjen najmanje „djelomično provedeno“ (3).	NE; u postupku reakreditacije koju je proveo AZVO 2010. godine ocijenjen je „u početnoj fazi provedbe“
3. VU ima program doktorskog studija usklađen sa strateškim programom znanstvenog istraživanja.	DA
4. Omjer mentora i doktoranada na visokom učilištu nije veći od 1:3.	DA. Omjer službeno imenovanih mentora i doktoranada manji je od

	1:3. Ali, NE, s nominalna 174 doktoranda i 34 potencijalna mentora, omjer je veći od 1:3
5. Mentorji (svi) udovoljavaju svim sljedećim uvjetima: a) zaposlen na znanstvenom ili znanstveno-nastavnom radnom mjestu ili suradničkom (post.doc.) i ima barem dvije godine istraživačkog post.doc. iskustva; b) aktivni znanstvenik u znanstvenom području doktorskog studija (u posljednjih pet godina objavljivao znanstvene rade, sudjelovao na međunarodnim znanstvenim skupovima i/ili sudjelovao u projektima (t. 2.); c) potvrđuje izvedivost okvirnog plana istraživanja pri upisu doktoranda (ili pri prijavi teme); d) osigurava potrebne uvjete (uključujući finansijsku podršku) za provedbu znanstvenih istraživanja doktoranada (sukladno s okvirnim planom istraživanja doktoranda), bilo kao voditelj, suvoditelj ili suradnik znanstvenog projekta ili na druge načine; e) prošao neku vrstu osposobljavanja (komentorstvo, radionice ili dr.); f) ima pozitivno mišljenje visokog učilišta o mentorskom radu.	a) DA b) DA; Iako su svi aktivni znanstvenici u smislu objavljivanja znanstvenih rade, neki nisu zabilježili projektne aktivnosti (kao suradnici) u posljednjih 5 godina c) DA; Povjerenstvo preporučuje da se to provede u ranijoj fazi studija d) NE. Potrebna su dodatna sredstva. e) DA f) DA
6. Nastavnici udovoljavaju svim sljedećim uvjetima: a) zaposlen na znanstvenom ili znanstveno-nastavnom radnom mjestu; b) aktivni znanstvenik, prepoznat u polju predmeta koji predaje (t. 1.).	a) DA b) DA
7. Mentor u pravilu ne sudjeluje u povjerenstvu za ocjenu teme, ocjenu i obranu doktorskog rada.	DA
8. Program doktorskog studija osigurava barem tri godine individualnoga/samostalnoga istraživačkog rada (paralelno, individualno, unutar ili izvan nastave), a pod samostalnim se istraživačkim radom podrazumijeva pisanje disertacije, pisanje rade, odlazak na međunarodne konferencije, terenski rad, nastava u svrhu istraživanja i dr.	DA
9. U slučaju združenih, zajedničkih studija te doktorskih škola (na sveučilišnoj razini), VU suradnju potkrepljuje odgovarajućim ugovorima; program izvodi s akreditiranim visokim učilištima (za zajedničke i združene doktorske studije), odnosno program izvodi (na doktorskoj školi) na način koji udovoljava svim propisanim uvjetima te osigurava kvalitetnu koordinaciju i podršku doktorandima; pokrivenost je nastave vlastitim nastavnicima (svih izvođača) barem 80	NE; U tri godine službenog trajanja studija, zbog značajne nastavne komponente koja nije usmjerenata na istraživanje, doktorandima nije

%.	osigurano najmanje tri godine samostalnog znanstveno-istraživačkog rada.
	n/p

OCJENA KVALITETE

1. NASTAVNIČKI, MENTORSKI I ISTRAŽIVAČKI KAPACITETI I INFRASTRUKTURA	OCJENA KVALITETE (VISOKA RAZINA KVALITETE ILI POBOLJŠANJA POTREBNA) I OBJAŠNJENJE POVJERENSTVA
1.1. Visoko je učilište prepoznatljiva institucija po istraživačkim/umjetničkim postignućima u znanstvenoj/umjetničkoj disciplini iz koje izvodi doktorski studij.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Visoko je učilište dinamična institucija i bilježi pozitivne trendove u smislu znanstveno-istraživačkih aktivnosti. Fakultet sudjeluje u različitim nacionalnim i EU-projektima, ima brojne međunarodne suradnje, sudjeluje u dobroj regionalnoj mreži doktorskih studija i organizira međunarodne konferencije.</p> <p>Izdavačka djelatnost Fakulteta pretežno je u polju primjenjene i poslovne ekonomije. Utvrđili smo vrlo dobru kvalitetu publikacija u području ekonomije energetskog sektora i statistike, od čega su neki radovi vrlo konkurentni. Na razini države, Fakultet je jedna od vodećih ustanova po pitanju kvalitete istraživanja. Međutim, u kontekstu međunarodnih standarda, kvaliteta istraživanja još je nedostatna. Objavljivanje radova u vodećih 5 % ili čak 25 % časopisa vrlo je rijetko, što za posljedicu ima slabu međunarodnu vidljivost po pitanju znanstveno-istraživačkog rada.</p> <p>Fakultet bi trebao poticati osoblje na ambicioznije objavljivanje radova, primjerice, izravnim nagrađivanjem objavljivanja u vodećim časopisima ili smanjivanjem nastavnog opterećenja osoblju koje je usmjereno na istraživanje. Međutim, vjerojatno će biti potrebno duže vrijeme kako bi se ovim mjerama ostvarili željeni rezultati, stoga bi Fakultet u međuvremenu mogao nastojati zapošljavati osoblje s istaknutim istraživačkim profilom. Preporučujemo da se u privlačenju inozemnih znanstvenika iskoristi povoljan geografski položaj Fakulteta.</p>
1.2. Broj i opterećenost nastavnika angažiranih na doktorskom studiju osiguravaju kvalitetno doktorsko obrazovanje.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Više od polovice studija pokrivaju vlastiti nastavnici Fakulteta. Situacija je u određenoj mjeri nejasna, budući da je radno opterećenje u</p>

	<p>izvedbi kolegija podijeljeno na vlastite nastavnike i vanjske suradnike. Iako to može značiti da je ukupan broj vlastitih nastavnika manji od službenog broja, ovo je jasan pozitivan pomak u smjeru internacionalizacije studija i smatramo da je ovaj uvjet ispunjen.</p> <p>Broj nastavnika je zadovoljavajući, no svi nastavnici imaju vrlo visoko radno opterećenje. Neki nastavnici i mentori imaju radno opterećenje veće od 360 norma sati. Situacija je u određenoj mjeri nejasna zbog izbornih kolegija – moguća su velika odstupanja, u nekim slučajevima razlike mogu iznositi više od 100 norma-sati. Iako se čini da je nastavno opterećenje unutar zakonskih okvira, u usporedbi s drugim institucijama u EU ono je visoko, što se može negativno odraziti na doktorande. Nastavnici i mentori su Povjerenstvu naveli da su ponekad preopterećeni nastavom, čime su potvrdili naše mišljenje da postojeće nastavno opterećenje mentorima ne ostavlja dovoljno vremena za vođenje i usmjeravanje kandidata.</p> <p>Nastavno opterećenje trebalo bi smanjiti na minimalnu zakonski propisanu razinu za sve nastavnike koji rade kao mentori (riječ je o 300 norma-sati). Fakultet bi trebao strože regulirati nastavne aktivnosti vlastitih nastavnika i mentora na drugim institucijama. Također bi se trebalo razmotriti nagrađivanje nastavnog angažmana na studiju smanjivanjem drugih obveza. Trenutno se plaća samo rad u nastavi; mentorski bi se rad također trebao nagrađivati. Kad bi mentorstvo također predstavljalo izvor prihoda, bio bi to dodatan poticaj mentorima da ranije započnu rad s doktorandima i da time nadoknade sadašnje prihode od nastavnog angažmana na drugim institucijama.</p>
1.3. Nastavnici su visokokvalificirani znanstvenici za predmete koje drže i kojima su posvećeni i time omogućavaju kvalitetan doktorski studij.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Većina nastavnika aktivni su istraživači, no ima i onih čija znanstvena produkcija nije zadovoljavajuća, prije svega po pitanju kvalitete časopisa u kojima objavljaju radove te citiranosti</p>

	<p>radova. To su, primjerice Slavomir Vukmirović, Nataša Rupčić, Marija Kaštelan Mrak, Zvonko Čapko i Mario Pečarić. Fakultet je poduzeo zahtjevne, ali potrebne korake kako bi osigurao da su na doktorskom studiju angažirani samo oni nastavnici koji su usmjereni na istraživanje i objavljaju u međunarodnim časopisima. U razgovoru s Povjerenstvom, uprava je navela da su dvije godine ranije uvedeni stroži kriteriji za mentorstvo i da oni manje iskusni nastavnici više ne mentoriraju doktorande.</p> <p>Povjerenstvo preporučuje daleko strože kriterije za nastavni/mentorski angažman na doktorskom studiju, što je istovremeno u skladu s našim drugim preporukama o smanjenju broja kolegija na studiju (vidi poglavlje 4). Kvalifikacije osoblja odgovarajuće su za standardnu razinu tzv. 'istraživačkog magisterija', odluči li se Fakultet izdvojiti nastavne sadržaje s doktorske razine na magistarsku (vidi točku 4.1).</p>
1.4. Broj i kvalifikacije mentora osiguravaju kvalitetnu izradu doktorskoga rada.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Studij trenutačno ne raspolaže dovoljnim brojem kvalitetnih mentora. U ovome trenutku 20 mentora ima po barem jednog doktoranda. Maksimalan je broj doktoranada po mentoru trenutno 4, što je odgovarajuće. Prema navodima uprave Fakulteta i podacima iz Samoanalize, omjer doktoranada i mentora manji je od 3:1. Povjerenstvo smatra da Fakultet nije na odgovarajući način izračunao ovaj omjer. Teško je sa sigurnošću utvrditi ukupan broj dostupnih mentora. Uprava tvrdi da od ukupnog broja nastavnika, njih 25% ne udovoljava novim, strožim kriterijima. Prema Strateškom programu znanstvenih istraživanja za razdoblje 2017. – 2020., ukupno je 46 zaposlenika u zvanju docenta ili višem, pri čemu ovaj broj ne uključuje vanjske mentore. Iako je pozitivno da Fakultet primjenjuje strože kriterije i odabire nastavnike koji su usmjereni na istraživanje, nije jasno koliko točno zaposlenika ispunjava te nove kriterije. Naša je procjena da je riječ o njih 34. To je iznimno mali broj u svjetlu činjenice da su na studij trenutno upisana 174 doktoranda (broj bi i</p>

dalje bio mali da smo u obzir uzeli svih 46 nastavnika). Od 174 trenutna doktoranda, 25 ih je odabralo temu i mentora te prošlo fazu obrane teme, dok preostalih 86 % doktoranada službeno još nisu u toj fazi. Čini se da je Fakultet iz svog izračuna izostavio doktorande koji još nisu službeno izabrali mentora. To je neopravdano, budući da po našem mišljenju doktorandi nisu odabrali mentora upravo zbog toga što Fakultet ne raspolaže dovoljnim brojem mentora. Za to je također djelomično odgovorna i struktura studija, sukladno kojoj doktorandi prekasno započinju sa samostalnim istraživanjem, a tek tada dobivaju mentora. Neopravdana je, stoga, tvrdnja Fakulteta da broj kandidata po mentoru ne prelazi omjer 3:1.

Preporučujemo provedbu nekoliko mjera kako bi se ovaj problem riješio. Kao prvo, Fakultet bi trebao zapošljavati osoblje koje je jasno usmjereno na znanstveno-istraživački rad. Povoljan geografski položaj mogao bi se koristiti za privlačenje inozemnih znanstvenika i nastavnika. Kao drugo, značajno bi trebalo smanjiti kvote i broj upisanih doktoranada. Fakultet je upisao manji broj doktoranada u ak. god. 2016./2017. nego godinu ranije, što je pozitivan trend. Treba nastaviti smanjivati kvotu (u četvrtom poglavlju navodimo pojedinosti). Preporuka je Fakultetu da u sljedeće tri godine, dok se ne riješe nastali zaostaci, ne upisuje nove doktorande. Treće, doktorandi bi trebali započeti s istraživanjem i radom s mentorom u ranijoj fazi studija. Tijekom razgovora s Povjerenstvom, i sami su doktorandi istaknuli da bi s time željeli započeti ranije.

Postoje određeni problemi u pogledu kvalitete znanstvene produkcije mentora. Novi su propisi stroži i to je pozitivna promjena. Međutim, neki od trenutačnih mentora ne ispunjavaju nove, strože kriterije koje je Fakultet usvojio. Fakultet bi trebao nastaviti s politikom strožih kriterija za mentore, ali i javno objaviti informacije o točnom broju mentora koji ispunjavaju nove kriterije. Sadašnji doktorandi čiji mentori ne ispunjavaju

	<p>nove kriterije trebali bi dobiti kvalificiranje komentore.</p> <p>Po pitanju istraživačkih projekata, Fakultet nastoji sudjelovati u nacionalnim i međunarodnim znanstveno-istraživačkim projektima i čini se da svi mentori imaju barem jedan aktivni projekt (prema podacima iz Samoanalize). U tom bi smjeru trebalo i nastaviti. Što se kvalitetu mentora s obzirom na uspješnost njihovih doktoranada tiče, prisutne su određene slabosti. Doktorandi nisu ambiciozni u pogledu ciljnih časopisa te radove uglavnom objavljuju u regionalnim časopisima i zbornicima radova. Povjerenstvo je tijekom razgovora s doktorandima steklo dojam da oni nisu upoznati s vodećim časopisima i autorima u svom polju, što ukazuje na ozbiljne nedostatke u mentorstvu. Iako je Povjerenstvo svjesno složenosti problema, potrebno ga je rješavati promjenom strukture i sadržaja studija, poboljšanjem kvalitete mentora i doktoranada te većim očekivanjima u pogledu znanstvene produkcije. Fakultet bi trebao pratiti i objavljivati podatke o nastavku karijere završenih studenata doktorskog studija i na taj način pratiti kvalitetu programa. Analiza tema doktorskih istraživanja u odnosu na područja aktivnosti mentora doima se zadovoljavajućom.</p> <p>Na kraju, kao što je već navedeno pod točkom 1.2, neki mentori imaju veliko nastavno opterećenje, što potencijalno ostavlja premalo mogućnosti za kvalitetno mentorstvo (na primjer, Heri Bezić, Nada Karaman Aksentijević ili Dragomir Sundač imaju osobito veliko radno opterećenje). Fakultet bi trebao postaviti dodatna ograničenja za mentore u vezi s nastavnim opterećenjem te bi trebao uvesti kriterije i za vanjske mentore. Na primjer, Đula Borozan i Marija Ham s Ekonomskog fakulteta u Osijeku imaju nastavno opterećenje od 676, odnosno 472 norma sati. Ova razina opterećenja ne ostavlja vremena za kvalitetno mentorstvo, osobito na vanjskoj instituciji.</p>
1.5. Visoko je učilište razvilo metode provjere kvalificiranosti nastavnika i	Poboljšanja potrebna

<p>mentora.</p>	<p>Fakultet je uspostavio određene postupke za provjeru kvalificiranosti nastavnika i mentora. Postoje nastojanja da se samo aktivni znanstvenici imenuju mentorima, što je vrlo pozitivan trend. Ovo se provodi tijekom prijave teme doktorskog rada. Kriteriji izlaze iz okvira onih utvrđenih nacionalnim propisima za izbor u zvanja, a procjenjuju se i kvaliteta istraživanja i aktivnost na znanstvenim projektima. Povjerenstvo za poslijediplomske studije i doktorate procjenjuje ispunjava li pojedini znanstvenik dane kriterije, a Fakultetsko vijeće donosi konačnu odluku o imenovanju mentora.</p> <p>Ipak, kriteriji bi mogli biti stroži sukladno međunarodnim standardima te bi ih Fakultet trebao dodatno unaprijediti. Primjerice, prvi element Minimalnih kriterija „znanstvena aktivnost mentora kao autora u posljednjih 5 godina“ trebao bi uvjetovati stroži minimum kvalitete, odnosno objavljivanje radova u visokokvalitetnim časopisima (prvog kvartila, kao što je propisano za prirodne znanosti na Sveučilištu u Rijeci). Autorska knjiga i dva objavljena rada, bez obzira na njihovu kvalitetu, prenizak je kriterij i trebalo bi ga promijeniti ili ukinuti.</p> <p>Postoje određene manjkavosti u pogledu imenovanja nastavnika na doktorskom studiju. Prema Samoanalizi, kvalifikacije nastavnika provjeravaju se prilikom predlaganja sadržaja kolegija (nije jasno misli li se na bilo koji kolegij ili samo one na doktorskom studiju), pri čemu oni navode popis svojih znanstvenih radova objavljenih u posljednjih pet godina. Prijedlog se potom razmatra na razini Fakulteta te na razini Sveučilišta. Čini se da u ovome slučaju ne postoje propisani kriteriji kao kod mentorstva; Fakultet bi trebao biti jasniji u tom pogledu. Kriteriji bi trebali biti podjednako strogi, budući da bi predmeti na doktorskoj razini studija trebali biti eksplicitno usmjereni na istraživanje. Bez obzira na to koji se kriteriji trenutačno primjenjuju, mišljenje je Povjerenstva da su oni preblagi, budući da je znanstvena produkcija pojedinih</p>
-----------------	---

	nastavnika vrlo niske kvalitete (vidi točku 1.3).
1.6. Visoko učilište raspolaže kvalitetnim istraživačkim resursima u skladu sa zahtjevima znanstvene/umjetničke discipline iz koje se izvodi doktorski program.	<p>Visoka razina kvalitete</p> <p>Fakultet nedvojbeno raspolaže kvalitetnom istraživačkom infrastrukturom. Pristup najvažnijim časopisima osiguran je putem portala Nacionalne i sveučilišne knjižnice te vlastitih pretplata Fakulteta. Fakultet također ima dobar pristup najvažnijim izvorima podataka. Doktorandima su (uključujući i izvanredne studente) dostupni kvalitetni prostori za rad, informatička oprema i relevantni programski paketi kao što je Stata. Zajedničke su prostorije kvalitetne i doktorandi su njima zadovoljni. Fakultet bi doktorandima trebao osigurati neograničen pristup prostorima za rad, a ne samo od 6 do 22 sata radnim danom, kao što je sada slučaj. Nije razvidno bi li prostori za rad i učenje bili dovoljni kad bi svi trenutačno upisani doktorandi bili aktivni i imali svoje mentore. Knjižnične je resurse potrebno unaprijediti, budući da nije dostupna novija literatura. Potreban je sustavno rješavati potrebe za dodatnom literaturom (primjerice, nabavom knjiga temeljem povratnih informacija od doktoranada).</p>
2. INTERNI SUSTAV OSIGURAVANJA KVALITETE STUDIJA	
2.1. Visoko je učilište odredilo i prihvatio djelotvorne postupke kojima se predlaže, odobrava i realizira doktorsko obrazovanje. Ti postupci uključuju obrazloženje znanstvenih/umjetničkih, kulturnih, društvenih i gospodarskih potreba.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Sveučilište je donijelo pravilnik kojim se uređuje način predlaganja i odobravanja studijskih programa – Pravilnik o akreditiranju studijskih programa Sveučilišta u Rijeci. Nadalje, Fakultet u okviru svog statuta ima odredbe kojima se detaljnije uređuju propisi u vezi s predlaganjem i odobravanjem novih studijskih programa. Sadašnji je postupak vrlo detaljan i, između ostalog, zahtjeva obrazloženje kulturnih, društvenih i gospodarskih potreba. Ipak, utvrđivanje znanstvenih/umjetničkih potreba prilično je nejasno u postojećim postupcima te se veći naglasak stavlja na gospodarske i individualne/društvene potrebe. Postupak prolazi odgovarajuću vanjsku recenziju.</p>

	<p>Iako su postojeći propisi vrlo dobri, Povjerenstvo nije moglo u potpunosti procijeniti na koji je način doktorski studij uspostavljen. Naime, propisi koji se navode u Samoanalizi novijeg su datuma (primjerice, statut je iz 2014. g., a Pravilnik Sveučilišta iz 2015. g.) i odnose se na razdoblje nakon pokretanja doktorskog studija. Stoga nije jasno koji su propisi bili na snazi u vrijeme pokretanja studija. Nadalje, Povjerenstvu nisu dostavljeni dokumenti o vrednovanju studija u fazi inicijalnog predlaganja studijskog programa. Nastavno je osoblje istaknulo da je za program izrađen odgovarajući elaborat. Prema njima, studij ispunjava društvene i gospodarske potrebe – Fakultet je utvrdio različita ciljna tržišta, imajući na umu redovite ali i izvanredne studente. Nema, međutim, odgovarajućeg obrazloženja postojeće strukture i sadržaja studijskog programa. Primjerice, nije jasna logička podloga za postojeće nastavne predmete, (osobito one koji se nisu usmjereni na znanstveno-istraživački rad) ili za vrijeme predviđeno za samostalno istraživanje. Također nije jasno kako je studijski program prošao inicijalno vrednovanje, budući da evidentno nije usklađen s europskim kvalifikacijskim okvirom koji predviđa tri godine samostalnog istraživačkog rada u punom radnom vremenu.</p> <p>Povjerenstvo preporučuje provedbu analize studijskog programa, uz jasno obrazloženje za sve elemente. To je potrebno provesti sukladno postojećim propisima, koje smatramo zadovoljavajućim. Sukladno ostalim preporukama u ovome izvješću, vjerujemo da bi opseg promjena zahtjevao pokretanje novog postupka akreditacije studijskog programa u skladu s propisima Sveučilišta. To bi zahtjevalo i provedbu novog vanjskog vrednovanja programa, kako bi se utvrdilo jesu li sve promjene provedene na ispravan način i je li program usklađen s europskim i nacionalnim kvalifikacijskim okvirima.</p>
2.2. Pokretanje je doktorskoga studija usklađeno sa znanstvenom misijom i	Poboljšanja potrebna

<p>vizijom visokog učilišta, odnosno strateškim programom znanstvenoga/umjetničkoga istraživanja visokog učilišta.</p>	<p>Mišljenje je Povjerenstva da program nije u dovoljnoj mjeri uskladen s istraživačkom strategijom Fakulteta. Povjerenstvo ima i nekoliko primjedbi po pitanju kvalitete istraživačke strategije. Obuhvatne istraživačke strategije postoje na razini i Sveučilišta i Fakulteta. Povjerenstvo se usredotočilo na ključni dokument, a to je Strateški program znanstvenih istraživanja Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci za razdoblje 2017. – 2020.</p> <p>Samoanaliza i Strategija navode dva ključna strateška cilja Fakulteta po pitanju poboljšanja znanstvenih istraživanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. povećanje opsega i kvalitete istraživačkih aktivnosti i povezivanje istraživačke djelatnosti Fakulteta s razvojnim potrebama gospodarstva i društvene zajednice te postizanje međunarodne vidljivosti, 2. povećanje broja obranjenih doktorskih radova. <p>Prvi cilj stavlja preveliki naglasak na kvantitetu. Sadašnja je produkcija u smislu opsega dovoljno velika, dapače, mogla bi biti i manja ako bi se kvaliteta radova poboljšala.</p> <p>Ukupno gledano, Fakultet preveliki naglasak stavlja na kvantitetu, a nedovoljno se pozornosti u Strategiji pridaje kvaliteti. Primjerice, u SWOT analizi, broj objavljenih radova navodi se kao slabost. Pokazatelji uspješnosti osoblja i doktoranada definiraju se brojem objavljenih radova, pri čemu se kao obilježje kvalitete koristi broj znanstvenih članaka objavljenih u časopisima indeksiranim u bazama <i>Web of Science</i> ili <i>Scopus</i>. Iako je Fakultetu neupitno stalo do kvalitete, <i>Web of Science</i> prenisko je postavljeno mjerilo kvalitete. Fakultet bi trebao pratiti broj objava u vodećih 5 % ili 25 % časopisa i postaviti kao primarni cilj povećanje tog broja. Objavljivanje u tim časopisima bolje je mjerilo kvalitete i važnije je za međunarodnu vidljivost; Fakultet bi trebao usvojiti ovu vrstu pokazatelja uspješnosti i njihovo poboljšanje odrediti kao prioritet. Također preporučujemo da se odrede područja istraživanja u kojima je Fakultet kompetentniji te da se napor usmjere na ta</p>
--	--

područja. Postojeća Strategija navodi da Fakultet pokriva sva područja istraživanja u polju ekonomije i poslovne ekonomije, bez posebnog fokusa na pojedinačna područja. Određeni je stupanj specijalizacije, međutim, potreban, jer predstavlja dobar način za ostvarivanje konkurentnosti u odnosu na druga VU u EU-u; naime, čak ni najbolje institucije u polju ekonomije ne mogu sebi dopustiti ulaganja u sva područja prilikom, primjerice, zapošljavanja osoblja. U SWOT analizi navode se neka područja za koja Fakultet smatra da ima komparativnu prednost: ekonomija energetskog sektora, održivi razvoj, upravljanje vodnim resursima, zbrinjavanje otpada. Predlažemo Fakultetu da se usredotoči na razvijanje područja istraživanja poput ovih.

Drugi cilj, „povećanja broja obranjenih doktorskih radova“, Fakultet namjerava ostvariti provedbom kvalitetnih doktorskih studija, učinkovitijim upravljanjem resursima i većim uključivanjem doktoranada u istraživačke projekte nastavnika. Mišljenje je Povjerenstva da su broj doktoranada (174) i kvote (40 doktoranada tijekom posljednjeg upisa) u ovome trenutku daleko previsoki s obzirom na resurse Fakulteta. Povećanje broja upisanih doktoranada naizgled je korak koji ide u smjeru ostvarivanja ovog cilja, no to bi rezultiralo snižavanjem kriterija i nižom kvalitetom kandidata te, shodno tome, nižom kvalitetom studija. Taj je korak također neusklađen s racionalnim upravljanjem resursima, budući da Fakultet nema odgovarajuće kapacitete da bi osigurao dobro mentorstvo tako velikom broju doktoranada. Po našem je mišljenju sadašnji broj doktorata (26 u posljednjih pet godina) u skladu s postojećim resursima Fakulteta. Vodeći ekonomski fakulteti u EU-u rijetko imaju više od 10 doktorskih radova godišnje, iako raspolažu boljim resursima. Stoga je po mišljenju Povjerenstva ovaj cilj neprikladan te bi naglasak umjesto toga trebalo staviti na „povećanje kvalitete doktorskih radova“.

Na kraju, postoje određene neusklađenosti s

	vizijom Fakulteta koja je navedena u Strategiji: „Integriranost u Europski prostor visokog obrazovanja i Europski istraživački prostor te pružanje snažne potpore razvoju gospodarstva. Integriranost se očituje kroz konkurentnost studijskih programa, razmjenu studenata, akademskog i administrativnog osoblja, zajedničke međunarodne studijske i istraživačke projekte.“ U ovome trenutku, doktorski studij ne zadovoljava propisane uvjete Europskog kvalifikacijskog okvira, budući da doktorandi u okviru studija nemaju formalno tri godine samostalnog istraživačkog rada, uvezši u obzir značajan broj kolegija koji nisu usmjereni na istraživanje. Nadalje, s obzirom na visoke upisne kvote i niske upisne kriterije, niža je i kvaliteta studijskog programa te je on posljedično manje konkurentan na obrazovnom tržištu EU-a.
2.3. VU sustavno prati uspješnost programa periodičnim vrednovanjem doktorskog studija i radi na poboljšanjima.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Fakultet je djelomično uspostavio mehanizme sustavnog praćenja uspješnosti programa. Sveučilište ima uspostavljen postupak za izmjene i dopune studijskih programa – Pravilnik o akreditiranju studijskih programa Sveučilišta u Rijeci. Povjerenstvo nije vidjelo dokaze o postojanju pravilnika ili smjernica kojima se propisuje službeno nacionalno ili međunarodno periodično vrednovanje programa. U Samoanalizi se navodi da je 2010. provedeno međunarodno vrednovanje te da je AZVO proveo vrednovanje 2013. godine. Nije jasno koje su izmjene uvedene kao posljedica ovih vrednovanja. Iz Samoanalyse i razgovora s osobljem Povjerenstvo zaključuje da Fakultet prati uspješnost doktorskog studija. Fakultet sustavno prati znanstvenu produkciju osoblja i kandidata, koja je i kriterij prilikom izbora u znanstvenonastavna zvanja te temelj za dodjelu ECTS bodova za doktorande. Prema Samoanalizi, Fakultet provodi različite ankete na temelju kojih prikuplja mišljenja sadašnjih i bivših doktoranada o studiju i pojedinim kolegijima. To su, tijekom razgovora s Povjerenstvom, potvrđili i doktorandi. Doktorandi i mentori podnose i godišnja izvješća u kojima navode pojedinosti o svom znanstvenom radu,</p>

odnosno mentorstvu. Iako je Povjerenstvo dobilo na uvid primjere ovih izvješća, čini se da se isti ne ispunjavaju redovito, unatoč Pravilnikom propisanoj obvezi. Ovo su potvrdili neki doktorandi, a neki su u vezi toga iznijeli i pritužbu (vidi, primjerice, izvješće Davora Mancea iz 2014. godine). Mentorji su tijekom razgovora naveli da postoji i godišnja evaluacija njihovog napretka koju provodi nadređena osoba. U Samoanalizi se navodi da se provode i anketna ispitivanja završenih studenata i poslodavaca, no alumniji su tijekom razgovora s Povjerenstvom naveli da nisu dobili takvu anketu. Prema Samoanalizi, Fakultet koristi sve ove podatke u svom godišnjem vrednovanju, koje provodi fakultetsko Povjerenstvo za poslijediplomske studije i doktorate.

Iako je Povjerenstvo vidjelo dovoljno dokaza o različitim oblicima praćenja uspješnosti studijskog programa, nije dobilo na uvid nikakvu ozbiljnu analizu prikupljenih podataka (koja bi, primjerice, nudila sažetak ishoda programa i usporedbu tih ishoda s ishodima drugih programa u zemlji i inozemstvu) ili dokaze promjena provedenih temeljem takve analize. Nije, primjerice, jasno koje se mjere za poboljšanje učinkovitosti poduzimaju nakon evaluacijskih razgovora mentora s nadređenim osobama ili koji su rezultati anketnih ispitivanja doktoranada, bivših doktoranada i poslodavaca i na koji je način Fakultet iskoristio prikupljene povratne informacije. Nadalje, Povjerenstvo je uočilo nekoliko pritužbi u godišnjim izvješćima, iako je uprava izjavila da dosad nisu imali ozbiljnih pritužbi. Primjerice, doktorand Davor Mance je 2014. godine prijavio da je imao problema s jednim članom povjerenstva za doktorske rade; osoblje po svemu sudeći bilo toga svjesno. Činjenica da je taj problem trajao toliko dugu ukazuje na neodgovarajuću reakciju Fakulteta. Martina Ferenčić, izvanredna studentica doktorskog studija, iznijela je 2016. pritužbu da joj Fakultet ne pomaže dovoljno u traženju mentora i da plaća jednaku školarinu iako nije morala pohađati kolegije prve godine. S

	<p>obzirom na izjave uprave, Povjerenstvo zaključuje da Fakultet ne poduzima odgovarajuće mjere na temelju godišnjih izvješća.</p> <p>Povjerenstvo ima nekoliko preporuka. Kao prvo, Fakultet bi trebao usvojiti postupak periodičnog vrednovanja programa koje bi uključivalo analizu svih podataka prikupljenih tijekom praćenja te provedbu poboljšanja. Provedba poboljšanja trebala bi u okviru ovoga postupka biti obveza, a ne samo mogućnost, kao što je definirano u postojećem Pravilniku Sveučilišta. Fakultet bi u ovome postupku trebao biti transparentan i odgovarajuće obrazložiti potrebe za promjenama u programu. Povjerenstvo preporučuje redovito vrednovanje svakih pet godina, koje bi provodilo vanjsko, u idealnom slučaju međunarodno povjerenstvo. Fakultet ne bi trebao čekati niti se oslanjati na postupke vrednovanja koji su nametnuti izvana, kao što je primjerice reakreditacija AZVO-a.</p> <p>Drugo, Fakultet bi trebao otići korak dalje od prikupljanja podataka te provesti ozbiljnu analizu istih. Ako je Fakultet uistinu proveo analizu, rezultati te analize trebali bi biti dostupni. Povjerenstvo ne vidi razlog zašto rezultati većine, ako ne i svih takvih analiza ne bi bili javno dostupni. Fakultet bi trebao redovito objavljivati izvješća s rezultatima anketnih ispitivanja trenutnih doktoranada, alumnija ili poslodavaca, pregled znanstvene produkcije te usporedbu s drugim programima u EU-u. Takve bi informacije pomogle potencijalnim kandidatima u procjeni vrijednosti studijskog programa.</p> <p>Kao treće, i godišnja bi izvješća doktoranada trebalo značajno poboljšati. Kod vrednovanja kvalitete studijskog programa, postavlja se samo općenito pitanje o zadovoljstvu studijem i doktorandima je omogućeno upisivanje komentara samo u slučaju odgovora 1 ili 2 (nezadovoljni). Takvo bi vrednovanje trebalo uključivati različite aspekte zadovoljstva studijem, kao što su postupci praćenja, radni prostori i slično.</p>
2.4. VU sustavno prati uspješnost mentora	Poboljšanja potrebna

<p>/ ima mehanizme vrednovanja mentora, promjene mentora i rješavanja mogućih problema između mentora i doktoranda.</p>	<p>Iz Samoanalize i razgovora s osobljem Povjerenstvo zaključuje da se primjenjuje praćenje uspješnosti mentora temeljem godišnjih izvješća doktoranada. Uprava je istaknula da doktorandi dosad nisu izrazili ozbiljnije pritužbe kroz dana izvješća te da nije bilo potrebe za reagiranjem. Međutim, Povjerenstvo nije vidjelo dokaze o ozbiljnoj analizi podataka prikupljenih na temelju tih izvješća. Primjerice, mentore se ocjenjuje u nekoliko aspekata te bi u slučaju opetovanih niskih ocjena Fakultet trebao poduzeti određene korake. Fakultet bi trebao redovito analizirati kumulativne podatke prikupljene o svakom mentoru, uspostaviti kriterije na temelju kojih bi se trebalo re-evaluirati može li pojedini istraživač raditi kao mentor i/ili postoji li potreba da se pojedinom doktorandu dodijeli drugi mentor. Nadalje, Fakultet bi mogao koristiti ova izvješća u svrhu trajnog praćenja uspješnosti mentora u odnosu na napredak doktoranada i stopu završnosti. Kad je riječ o godišnjim izvješćima, aspekti prema kojima se ocjenjuje kvaliteta mentora trebali bi biti obuhvatniji; moglo bi se, primjerice, uključiti pitanje u kojoj je mjeri mentor izravno uključen u projekt doktoranda. Također, kako bi se smanjio naglasak na negativnim aspektima, Fakultet bi mogao uvesti godišnju nagradu za najboljeg mentora.</p> <p>Kao dodatan način praćenja napretka mentora i kandidata, Fakultetu se preporučuje uvođenje elektroničkog sustava registriranja sastanaka između mentora i doktoranada. U takvom sustavu, doktorand ispunjava izvješće s pitanjima o kojima se razgovaralo i zaključcima, koje mentor zatim provjerava.</p> <p>Fakultet prati i znanstvenu produkciju mentora, kao i onu doktoranada. Kao što je navedeno na više mesta u ovom izvješću, praćenje se može poboljšati mjerjenjem uspješnosti u pogledu objavljivanja u vodećim časopisima. Fakultet bi trebao postaviti standard iznad kategorija A1 i A2, koje su prenisko mjerilo kvalitete. I za</p>
---	---

	<p>doktorande bi se trebala povećati očekivanja u pogledu objavljivanja radova. Fakultet bi mogao nagrađivati doktorande dodjeljivanjem većeg broja ECTS bodova za objavljivanje radova u 25 % najboljih A1 ili A2 časopisa. Fakultet bi također trebao razmotriti primjenu drugih mjerila uspješnosti, poput karijernog puta nakon završenog doktorskog studija, što se često rabi kao mjerilo kvalitete mentorstva i studijskih programa u drugim zemljama. Slično kao i u slučaju godišnjih izvješća, čini se da Fakultet ne analizira ozbiljno ove podatke, ne objavljuje izvješća o znanstvenoj produkciji i ne uspoređuje je s onom drugih visokih učilišta.</p> <p>Pravilnik navodi da je moguće jednom promijeniti mentora. Nastavno je osoblje potvrđilo da ta mogućnost postoji te da su doktorandi s njom upoznati. U slučaju problema između doktoranda i mentora, doktorand se može obratiti voditelju studija. Postupak medijacije, međutim, nije opisan u Pravilniku; ovaj bi postupak trebalo jasno definirati. Povjerenstvo preporučuje medijaciju kao prvi korak u slučaju da doktorand želi promijeniti mentora, kako bi se izbjegli mogući sukobi.</p> <p>Povjerenstvo isto tako preporučuje uvođenje sustava podrške za doktorande. Ovaj bi se sustav mogao implementirati korištenjem neovisnih savjetnika, s kojima bi se doktorandi mogli povremeno (ali redovito) sastajati za vrijeme trajanja studija i s njima razgovarati o istraživanju i drugim problemima s kojima se susreću.</p>
2.5. VU osigurava akademsku čestitost i slobodu znanstvenog istraživanja.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Fakultet ima uspostavljene postupke kojima se osigurava akademska čestitost. U tom smislu, novim se Pravilnikom iz 2017. godine utvrđuju postupci ukidanja doktorskog naziva ako je stečen neetičkim putem.</p> <p>Kad je riječ o etičkom postupanju tijekom studija (pisanje seminarskih radova, članaka i doktorskog rada), Pravilnik o studiju nema odredbi u tom smislu te se Fakultet oslanja na</p>

	<p>Etički kodeks Sveučilišta u Rijeci. Međutim, Povjerenstvo nije vidjelo dokaze koji bi potvrdili da Fakultet ima dokumente kojima se propisuju postupci i posljedice neetičkog postupanja tijekom studija. U Samoanalizi se navodi da Fakultet ima odgovarajuće praktične postupke za utvrđivanje plagiranja (primjerice, osoblje redovito rabi program Turnitin). Međutim, nakon provedenih razgovora, Povjerenstvo smatra da neki doktorandi ne razumiju u potpunosti što je plagiranje i ne shvaćaju posve koje su moguće kazne u slučaju da se utvrdi plagiranje. Ovaj je problem potvrđen i u razgovorima s nastavnicima i mentorima, koji su naveli primjere kada je predane radove bilo potrebno nekoliko puta vraćati da bi se zadovoljile etičke smjernice. Povjerenstvo preporučuje izravnije upoznavanje doktoranada s prirodom plagiranja i kaznama za isto u ranoj fazi studija. Primjerice, o tome bi se moglo učiti u okviru kolegija iz metodologije istraživanja. Također, Povjerenstvo preporučuje trajno i strogo praćenja radova doktoranada, s ciljem provjere njihove izvornosti.</p> <p>Sloboda istraživanja jamči se Etičkim kodeksom, a doktorandi su u razgovoru s Povjerenstvom potvrdili da ona postoji.</p>
2.6. Postupak izrade i obrane teme doktorskog rada jasan je i objektivan te obuhvaća javno predstavljanje teme doktorskoga istraživanja.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Studij ima uglavnom odgovarajuće i prikladne postupke izrade i obrane teme doktorskog rada. Postupak izrade i obrane teme doktorskog rada utvrđen je Pravilnikom, a obrasci za podnošenje i procjenu teme dostupni su na mrežnim stranicama Fakulteta. Povjerenstvo je formirano, ali ne postoji uvjet sudjelovanja najmanje jednog vanjskog člana. Fakultet bi u Pravilnik trebao uvrstiti ovaj uvjet. Postupak obrane teme uključuje javnu obranu. Postoji protokol za obranu doktorskog rada, no ne i za obranu teme. Nedostaju i detaljne smjernice za prezentaciju (iako se u Pravilniku daje pregled obrane). Za oznaku visoke kvalitete po ovom kriteriju, Fakultet bi trebao objaviti dokumente koji nedostaju.</p>

	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Koliko je moguće utvrditi na temelju Samoanalize, Fakultet općenito ima dobre postupke za znanstvenu procjenu doktorskog rada. U okviru studija razvijeni su postupci izrade i obrane doktorskog rada koji su dovoljno detaljno opisani u Pravilniku. Fakultet je objavio odgovarajući protokol obrane doktorskog rada te smjernice za ocjenu rada, kao i smjernice za oblikovanje doktorskog rada (smjernice za oblikovanje trebale bi biti popraćene predlošcima u formatima MS Office/Libre Office i LaTeX-u).</p> <p>Povjerenstvo preporučuje poticati doktorande na objavljanje u vodećim časopisima. U području ekonomskе znanosti trenutno je nemoguće objavljivati za vrijeme trajanja studija, čak i ako doktorand ima ambiciju objavljivati u kvalitetnim časopisima. Povjerenstvo stoga ne preporučuje da se to postavi kao uvjet, jer bi se na taj način smanjile ambicije doktoranada. U području poslovne ekonomije, situacija je drugačija i doktorandi obično objavljaju tijekom studija te bi u tom području očekivanja trebala biti vezana uz objavljanje u visokorangiranim časopisima.</p> <p>Međunarodni članovi rijetko su članovi povjerenstva za obranu rada; Povjerenstvo Fakultetu preporučuje da u većoj mjeri uključuje inozemne članove u postupke ocjenjivanja doktorata. S tim u vezi, Fakultet bi trebao ozbiljno razmotriti mogućnost da se obrana odvija na engleskom jeziku. Povjerenstvo je svjesno činjenice da međunarodno povjerenstvo podrazumijeva veće troškove, no to je nešto od čega bi i Fakultet i doktorand imali koristi. To bi moglo povećati izglede doktoranada u daljnjoj karijeri i potaknuti ih na pisanje radova na engleskom jeziku, čime bi se osnažila međunarodna dimenzija programa. Posjet stranih znanstvenika mogao bi se iskoristiti i kao prilika za organizaciju kvalitetnih seminara i unapređenje međunarodne istraživačke suradnje.</p> <p>Iako se doktorski rad može predati i u obliku zbirke članaka, trenutačni propisi zahtijevaju da ti</p>
2.7. Ocjena doktorskoga rada rezultat je znanstvene procjene neovisnoga povjerenstva.	

	<p>članci budu prethodno objavljeni. U ekonomiji članci u pravilu ne moraju biti objavljeni (vrijeme čekanja na objavu prilično je dugo), dok se u menadžmentu i drugim područjima ta pravila razlikuju te u praksi doktorandi često objave jedan, najviše dva članka za vrijeme doktorskog istraživanja. U okviru postojećeg studija, vrlo je teško izraditi rad u obliku zbirke članaka, budući da su prepreke objavljivanju prevelike, posebice u području ekonomije. Fakultet bi trebao razmotriti ublažavanje tih propisa.</p>
2.8. VU objavljuje sve potrebne informacije o studiju, uvjetima upisa, izvođenja kao i uvjetima napredovanja i završetka studija na lako dostupnim mjestima i medijima.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>U Samoanalizi se navodi da Fakultet objavljuje relevantne informacije o studiju, upisima, izvođenju studija i uvjetima napredovanja i završetku studija. Neke informacije mogu se pronaći na mrežnim stranicama Fakulteta, u dijelu posvećenom doktorskim studijima, što je navedeno u Samoanalizi. Međutim, dostupni bi podaci mogli biti iscrpniji. Primjerice, trebalo bi uključiti poveznicu na Pravilnik o studiju te poveznicu za obrasce i smjernice (oblikovanje teme doktorskog rada i predstavljanje doktorskog rada). Iako postoji i engleska inačica ovih stranica, na engleskom je jeziku dostupno još manje informacija nego na hrvatskom (primjerice, najnoviji natječaj za upis doktoranada nije objavljen na engleskoj inačici mrežnih stranica).</p>
2.9. Financijska sredstva prikupljena za potrebe doktorskog obrazovanja raspodjeljuju se jasno i na način koji osigurava održavanje i unaprjeđenje doktorske izobrazbe (osigurava izvođenje i potporu istraživanja doktoranda kako bi uspješno završili program).	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Samoanaliza daje samo općeniti pregled troškova, bez konkretnih podataka o izvorima prihoda i troškovima, bez kojih je teško procijeniti u kojoj je mjeri sustav financiranja održiv. Sredstva za doktorski studij osiguravaju se prije svega iz školarina; nema dokaza da se ulažu naporci kako bi se osigurao neki drugi izvor financiranja. Posljedično, studij ima velik broj izvanrednih studenata koji ne mogu provesti dovoljno vremena na istraživanju. Smatramo da je to najveća prepreka za postizanje visoke kvalitete</p>

	<p>studija. Potrebno je osigurati dodatne izvore financiranja. Primjerice, Fakultet bi mogao iskoristiti svoje veze s domaćim privatnim sektorom kako bi osigurao školarine za redovite doktorande. Potrebno je također uložiti veće napore u prijavljivanje za istraživačke potpore, kroz koje bi se financirali doktorandi, te osigurati odgovarajuću institucijsku podršku za podnošenje takvih prijava.</p> <p>Postojeća sredstva ne dodjeljuju se na transparentan način. Povjerenstvo niti iz Samoanalize, niti iz razgovora s osobljem i doktorandima nije moglo utvrditi kako se točno sredstva raspodjeljuju i koje je obrazloženje za takvu raspodjelu. Iz onoga što smo doznali tijekom razgovora, redoviti se doktorandi financiraju na različite načine (ne plaćaju školarinu, pokriveni su im troškovi konferencija, i sl.), no to se, osim u vrlo malom broju slučaja, ne odnosi na izvanredne studente. Mnogo je doktoranada spomenulo financiranje istraživanja kao područje u kojem su potrebna poboljšanja. Ove razlike u financiranju redovitih i izvanrednih studenata trebalo bi ukinuti; Povjerenstvo snažno preporučuje uspostavu transparentnog sustava financiranja doktoranada. Primjerice, svakom bi se doktorandu mogao dodijeliti godišnji iznos koji mogu koristiti za sudjelovanje na konferencijama, radionicama i druge istraživačke aktivnosti. Fakultet bi trebao smanjiti kvote za upis izvanrednih studenata dok se ne uspostavi transparentniji sustav dodjele sredstava te dok se praćenjem i vrednovanjem tog sustava ne utvrdi njegova učinkovitost.</p>
2.10. Školarina se utvrđuju na temelju jasnih kriterija (i stvarnih troškova studija).	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Na temelju Samoanalize i posljednjeg natječaja za upis vidljivo je da je školarina, koja iznosi 75.000 kn, razmjerno visoka. U Samoanalizi se navodi da je visina školarine utvrđena na temelju izračuna troškova nastave i različitih istraživačkih troškova, no ne navode se pojedinosti i stvarni iznosi. Povjerenstvu nije predviđeno dovoljno detaljno obrazloženje troškova da bi sa sigurnošću utvrdilo je li visina školarine</p>

	<p>određena na temelju realnih troškova studiranja. Neki su podaci i nelogični: mentorstvo se navodi kao varijabilni trošak, iako osoblje navodi da se mentorstvo ne plaća. Uprava je u razgovoru s Povjerenstvom istaknula da školarine nisu visoke u odnosu na druge studije u području ekonomije. Međutim, školarine su dvaput do triput više nego one za studije u području prirodnih znanosti, u kojemu su troškovi istraživanja znatno veći. Uzimajući u obzir navedene informacije, kao i izjave doktoranada o nedostatku podrške za provedbu istraživačkih aktivnosti, Povjerenstvo zaključuje da visine školarina nisu određene na transparentan način i da ne odražavaju stvaran trošak studiranja. Isto tako, visok udio školarina (40 %) odlazi na prilično nejasnu kategoriju „unapređenje djelatnosti Fakulteta“, što upućuje na to da se doktorski studij koristi kako bi se osigurala dodatna sredstva Fakultetu. To je vrlo neuobičajeno i Fakultet bi trebao raditi na tome da se taj postotak svede na najmanju moguću mjeru.</p> <p>Povjerenstvo preporučuje uspostavu transparentnijeg sustava za utvrđivanje visine školarine, koji bi uključivao jasne i konkretne kriterije. Fakultet bi trebao osigurati i detaljan prikaz podataka, cijene i količine za svaku komponentu. Nastavno na prethodnu točku, ovaj bi sustav trebao uključivati podatke o tome kako se školarine koriste i kako se raspodjeljuju doktorandima. Školarina bi mogla biti manja kada bi se kolegiji prve godine, sukladno preporuci Povjerenstva, ukinuli (vidi točku 4) i kada bi se postotak koji se dodjeljuje Fakultetu smanjio. S druge strane, školarine mogu ostati na istoj razini kada bi predloženi višak išao za istraživačke aktivnosti doktoranada, što trenutno po svemu sudeći nije slučaj. Povjerenstvo nije načelno protiv školarina, no Fakultet bi trebao osigurati da školarine ne plaćaju sami doktorandi, već da se pokrivaju iz drugih izvora (donacije tvrtki, potpore državnih agencija i slično).</p>
3. POTPORA DOKTORANDIMA I	

NAPREDOVANJE TIJEKOM STUDIJA	
3.1. VU određuje upisne kvote na temelju nastavničkih i mentorskih kapaciteta.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Upisne kvote nisu dobro usklađene s mentorskim i nastavničkim kapacitetima Fakulteta. Trenutačno je kvota 40 doktoranda godišnje, što je previše za mentorski kapacitet Fakulteta od 34 mentora. Ovaj je broj naša procjena kapaciteta od cijelokupnog broja nastavnog osoblja s obzirom na nove, strože kriterije, bez ubrajanja vanjskih mentora koji ne ulaze u ovaj kriterij. U Samoanalizi se navodi da su mentorski kapaciteti dovoljni, no pritom se u obzir uzimaju samo oni doktorandi koji su došli u fazu izrade doktorskog rada. Postoje problemi po pitanju dodjele mentora na početku studija; većina doktoranada nikada ne doktorira već odustane od studija bez dodijeljenog mentora. To je, po mišljenju Povjerenstva, općenito problematično (što smo i naveli pod točkom 1.4), ali posebice prilikom utvrđivanja kvota, kada je važna ukupna dostupnost mentora. Kada bi Fakultet upisivao 40 kandidata godišnje i dodjeljivao im mentore tijekom prve godine studija, sukladno našim preporukama, osoblje bi bilo preopterećeno i omjer mentora i doktoranda daleko bi prelazio omjer 1:3. U praksi je broj upisanih doktoranada niži i kreće se u prosjeku oko 25. To ne utječe mnogo na gore navedeni problem, budući da bi - kada bi se svima njima dodijelio mentor - rezultat bio jednak. Kvotu bi trebalo drastično smanjiti, na otprilike 10 doktoranada godišnje, što otprilike odgovara upisnim kvotama vodećih studija u području ekonomije i poslovne ekonomije u EU-u. Kvota bi mogla biti viša kad bi Fakultet slijedio naše preporuke da studij traje pet godina i da se uvede dodatni seleksijski postupak prije ulaska u istraživačku, doktorsku fazu. Kvota za upis izvanrednih studenata trebala bi se značajno smanjiti te bi se kriteriji za upis ovih kandidata trebali postrožiti, budući da oni ne mogu uložiti jednaku količinu vremena u studij kao redoviti studenti.</p> <p>Pohvalno je da Fakultet prilikom procjene</p>

	<p>kandidata uzima u obzir odgovarajuće kompetencije potencijalnih mentora. To je, primjerice, vidljivo iz rezultata odabira provedenog 2015. godine, kada nekim kandidatima nije odobren upis budući da nije bilo potencijalnih mentora specijaliziranih za određeno područje.</p> <p>Konačno, kvote nisu dobro usklađene s kapacitetima Fakulteta, s obzirom na nastavno opterećenje nastavnika. Mnogi nastavnici imaju više od 400 sati nastave godišnje i često rade i na drugim institucijama, što podrazumijeva dodatno vrijeme za putovanje. Iako se čini da je to u okviru propisane norme, mišljenje je Povjerenstva da je takvo radno opterećenje previsoko i da ne ostavlja dovoljno vremena za odgovarajuće usmjeravanje kandidata. U razgovoru s Povjerenstvom, nastavnici su istaknuli da je vremena katkad premalo za išta osim nastave. Fakultet bi trebao smanjiti nastavno opterećenje mentora kako bi se omogućilo više vremena za mentorstvo. To je moguće ostvariti na nekoliko načina. Primjerice, ukidanjem kolegija na prvoj godini studija, što se predlaže i u drugim dijelovima izvješća. Fakultet bi također trebao uvesti strože kriterije po pitanju vanjskog nastavnog angažmana mentora, odnosno ograničenje vanjskih obaveza kao uvjet za mentorstvo. Na kraju, mentorstvo i rad s doktorandima trebalo bi službeno priznati i prihvati ga kao zamjenu za obvezu rada u nastavi.</p>
3.2. VU određuje upisne kvote na temelju znanstvenih/umjetničkih, kulturnih, društvenih, gospodarskih i drugih potreba.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Iz razgovora s bivšim doktorandima i dionicima, Povjerenstvo je zaključilo da se studij visoko vrednuje u lokalnoj zajednici te da gospodarski i javni sektor imaju potrebu za doktorima znanosti ovoga Fakulteta. S obzirom na veliki broj doktoranada u dijelu radnog vremena, kvota je barem djelomično utemeljena na potrebama lokalnog privatnog sektora. Međutim, Fakultet nema sustavno prikupljenih podataka o potrebama privatnog sektora za doktorskim obrazovanjem (primjerice, anketno ispitivanje poslodavaca), unatoč tome što se u Samoanalizi</p>

navodi da se šest mjeseci prije objave natječaja za upis (što je također predviđeno Pravilnikom) provodi istraživanje tržišta, na temelju čega se prilagođavaju upisne kvote s obzirom na potrebe gospodarstva, društva i kapacitete Fakulteta. Da bi se proces donošenja odluka bolje potkrijepio činjenicama, Fakultet bi mogao provesti odgovarajuće ispitivanje tvrtki i javnih tijela, kojime bi se istražile potrebe za kadrom s vještinama i znanjima koje se stječu završavanjem ovog studija. Nadalje, Povjerenstvo vjeruje da postojeći model studiranja u dijelu radnog vremena nije odgovarajući za ispunjavanje ovih potreba. Kao što je podrobnije navedeno u poglavlju 4, moguće bi rješenje bilo sklapanje posebnih ugovora s tvrtkama čiji zaposlenici upisuju studij, sukladno kojemu bi oni pola vremena provodili na studiju, a pola u tvrtki. U nekim se državama EU-a ovaj oblik studiranja formalno naziva „industrijski doktorat“ (stručni doktorat); on bi se mogao uvesti kao moguće rješenje na nacionalnoj razini.

U prosjeku se na studij upisuje 25 doktoranada godišnje (uz kvotu od 40 doktoranada), no u posljednjih pet godina doktoriralo je samo 26 studenata. Svi su doktorandi trenutačno zaposleni, pri čemu većina na visokim učilištima, a samo mali broj u gospodarstvu. Ova činjenica naizgled opravdava kvotu, no to nije u potpunosti slučaj: očekivana bi stopa završnosti trebala biti mnogo viša – a sadašnja je iznimno niska. To što je većina doktoranada zaposlena na Fakultetu također nije osobito pozitivan pokazatelj. Na taj se način ograničava količina i raznolikost znanja zaposlenog osoblja. Kvaliteta međunarodnih doktorskih studija obično se mjeri brojem doktoranada koji su angažirani na drugim sveučilištima u svijetu. U ovome pogledu Fakultet ima mnogo prostora za poboljšanje - Povjerenstvo preporučuje uvođenje ovog mjerila kao pokazatelja uspješnosti. Preporuka je i aktivnije sudjelovati u europskom akademskom tržištu rada slanjem (uz financijsku podršku) doktoranada koji završavaju studij na popularne konferencije kao što su *Economic Association Job*

	<i>Market</i> (SAEe) u Španjolskoj ili <i>Royal Economic Society PhD Meetings</i> u Velikoj Britaniji.
3.3. Visoko učilište određuje upisne kvote ovisno o dostupnom financiranju za doktorande, odnosno na temelju apsorpcijskih potencijala znanstveno-istraživačkih projekata ili drugih izvora financiranja.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Fakultet ne uzima u obzir dostupno financiranje za doktorande prilikom utvrđivanja upisnih kvota, što je jedan od glavnih nedostataka studija. Ukupno gledano, premalo se doktoranada u potpunosti financira, bilo da su zaposlenici Fakulteta, da primaju punu stipendiju ili rade na istraživačkim projektima. U okviru najavljenе kvote u natječaju za upis iz 2016. godine, od ukupno 40 kandidata predviđeno je samo 5 mesta za redovite studente. Ako zasebno sagledamo kvotu za doktorande u punom radnom vremenu, i ona je previsoka, budući da je u praksi od 2011. g. zaposlenje na puno radno vrijeme omogućeno za samo 8 doktoranada. Financiranje studija u punom radnom vremenu ključno je, budući da se samo takvim modelom studiranja osigurava stjecanje ishoda učenja doktorske razine te provedba kvalitetnog istraživanja. Nadalje, kvota je neusklađena s financiranjem Fakulteta koje je dostupno za aktivnosti istraživanja (koje pokriva troškove prikupljanja podataka, troškove konferencija i slično). Postoje dostupna sredstva, no u dodjeli istih prednost imaju doktorandi u punom radnom vremenu u odnosu na one koji studiraju u dijelu radnog vremena. Doktorandi u dijelu radnog vremena mogu se samo javiti na natječaje za pokrivanje dijela troška sudjelovanja na konferencijama, objavljivanja i slično. Izvanredni studenti također nisu u dovoljnoj mjeri uključeni u istraživačke projekte s osobljem Fakulteta.</p> <p>Fakultet bi trebao smanjiti kvotu na razinu koja bi većini doktoranada omogućila financiranje i provedbu istraživanja u punom radnom vremenu. Povjerenstvo razumije da nije jednostavno osigurati financiranje za doktorande; Fakultet bi u tom smislu mogao iskoristiti svoje dobre veze s privatnim sektorom i osigurati stipendije za doktorande. Druga je mogućnost objaviti službene natječaje za zajedničko podnošenje prijave Fakulteta i potencijalnih kandidata za</p>

	međunarodne stipendije te osiguravanje podrške doktorandima prilikom prijave na iste.
3.4. VU vodi računa pri odabiru i broju upisanih kandidata o tome da svaki kandidat koji će biti upisan ima potencijalnog mentora. Pri upisu se vodi računa za svakog kandidata o održivom planu istraživanja i uspješnom završetku doktorskog rada.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Kao što je već navedeno, kvota i broj upisanih doktoranada previsoki su da bi se svakom doktorandu osiguralo mentorstvo, s obzirom na postojeće mentorske kapacitete. Fakultet bi trebao značajno smanjiti broj upisanih doktoranada.</p> <p>Prilikom upisa, Fakultet provodi odgovarajući odabir kandidata koji imaju provediv plan istraživanja i povezuje ih s potencijalnim mentorima. Kandidati prilikom prijave podnose osnovni plan istraživanja te se u razgovoru s njima utvrđuje usklađenost s potencijalnim savjetnikom. Nažalost, službeno imenovanje mentora (sa svim pravima i obvezama istog) nastupa prilično kasno, nakon predlaganja teme rada na kraju druge godine studija. U razgovorima s doktorandima Povjerenstvo je doznalo da u praksi, barem u nekim slučajevima, doktorandi i njihovi budući mentori uspostavljaju komunikaciju i prije predlaganja teme rada. Sve je to po našem mišljenju nedovoljno i potrebne su sustavne promjene u strukturi programa. Zbog prve godine, koja se sastoji od kolegija koji nisu usmjereni na istraživanje (o čemu se detaljno govori u poglavlu 4), doktorandi ne ulaze u proces mentorstva dovoljno rano i tijekom prve godine najčešće nemaju ozbiljan plan istraživanja. Fakultet bi trebao potpuno ukinuti kolegije prve godine (ako želi nastaviti izvoditi trogodišnji studij) i doktorandima najkasnije do kraja prve godine dodijeliti službenog mentora. Povjerenstvo preporučuje i uvođenje dodatnog postupka praćenja doktorandova napretka. Primjerice, mogao bi se uvesti istraživački seminar (u kojem bi osoblje i mentori redovito sudjelovali), na kojemu bi kandidati morali dvaput godišnje predstaviti svoj napredak u istraživanju. Model studiranja u dijelu radnog vremena otvara niz pitanja: izvanredni studenti zbog svojih poslovnih obveza ne mogu uložiti dovoljno vremena u istraživački rad. To nema nužno veze s</p>

	<p>brojem doktoranada ili s nedovoljnim trudom osoblja – postoje, naime, dokazi da se nastavnici i potencijalni mentori trude osigurati da doktorandi prate sve svoje studijske obveze. Problem je više odraz činjenice da model studiranja u dijelu radnog remena nije dovoljno dobro postavljen i da su kriteriji za doktorande u dijelu radnog vremena preniski. Kao što je podrobnije opisano u poglavlju 4, jedno bi moguće rješenje bilo sklapanje posebnih ugovora s tvrtkama čiji se zaposlenici prijavljuju na studij, temeljem kojih bi kandidat pola vremena provodio na studiju, a drugu polovicu u tvrtki. Fakultet bi također trebao povisiti kriterije za upis kandidata u dijelu radnog vremena, s obzirom na činjenicu da bi oni mogli provoditi manje vremena u istraživanju. Fakultet bi trebao uvesti i strože postupke koji se primjenjuju na one kandidate koji ne pokazuju zadovoljavajući napredak.</p>
3.5. VU osigurava regrutiranje zainteresiranih, nadarenih i visokomotiviranih doktoranada iz zemlje i inozemstva.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Trenutačno ima mnogo prostora za poboljšanje po pitanju privlačenja motiviranih i talentiranih kandidata iz inozemstva. Kao prvo, većina doktoranada koji upisuju studij uz rad upisani su u dijelu radnog vremena. Za njih je manje izgledno da će nastaviti karijeru u smjeru istraživanja i vjerojatnije će biti manje motivirani (što je možda dijelom i razlog neaktivnosti velikog broja izvanrednih doktoranada). Kriteriji za studiranje u dijelu radnog vremena niži su, čime se smanjuju izgledi za upis najboljih kandidata. Fakultet bi trebao smanjiti broj doktoranada u dijelu radnog vremena tako da on sačinjava manji dio generacije upisanih studenata, a ne veći kao što je to sada slučaj. Također bi trebalo povisiti kriterije za izbor kandidata u dijelu radnog vremena.</p> <p>Drugo, Fakultet pokazuje neke naznake nastojanja da se privuku inozemni kandidati – u Samoanalizi se navodi da se natječaj za upis objavljuje na portalu EURAXESS. Fakultet je poduzeo neke korake ka internacionalizaciji programa angažiranjem nekoliko inozemnih nastavnika. To bi moglo značajno pridonijeti privlačenju nadarenih inozemnih kandidata. Iako su ovo</p>

	<p>pozitivne promjene, moguće je poduzeti mnogo više. Fakultet bi trebao uložiti veće napore u oglašavanje studija. Primjerice, natječaj za upis nije objavljen na engleskoj inačici mrežnih stranica Fakulteta. Natječaj bi se mogao objaviti i na popularnim mrežnim stranicama za pretraživanje akademskih radnih mjesta (na primjer, www.econjobmarket.org, www.jobs.ac.uk, www.inomics.com, www.akadeus.com itd.), osobito za mjesta na puno radno vrijeme. Kako bi se privukli inozemni kandidati, Fakultet bi trebao nuditi kolegije i mentorstvo na engleskom jeziku, kao što je slučaj na većini drugih studija visokih učilišta u EU-u.</p>
	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Fakultet ne objavljuje pravodobno natječaje za upis. Na primjer, natječaj za ak. god. 2016./2017. objavljen je 18. srpnja 2016. godine. Iako to možda ostavlja dovoljno vremena domaćim kandidatima, za inozemne je kandidate rok nesumnjivo prekratak. Za usporedbu, sveučilišta u SAD-u imala bi u konkretnom slučaju rok za prijave do prosinca 2015. godine, a kvaliteteniji studiji u EU-u imali bi rokove od siječnja do travnja 2016. g. Fakultet bi trebao objaviti natječaj mnogo ranije – postojećim rokovima znatno se otežava prijava inozemnih kandidata. Fakultetu se preporučuje da se uskladi s drugim studijima u EU-u, s rokovima za prijavu najkasnije do travnja tekuće godine.</p>
3.6. Postupak je izbora upisanih doktoranada javan i utemeljen na izboru najkvalitetnijih kandidata.	<p>Kriteriji za izbor detaljno su opisani u Pravilniku o doktorskom studiju i navedeni su u samom natječaju. Kriteriji su općenito uzevši dobri – najniži prosjek ocjena 3,5, prethodno iskustvo u istraživanju, nagrade te područje znanstvenog interesa koje se procjenjuje tijekom motivacijskog razgovora. Međutim, prijedlog teme istraživanja dosad nije bio element postupka (on se ne spominje u Pravilniku, a u praksi se traži samo esej o području znanstvenog interesa), a pisma preporuke traže se samo u slučaju da je prosjek ocjena niži od 3,5. Fakultet bi trebao tražiti pisma preporuke za sve kandidate i ozbiljne prijedloge istraživanja (umjesto jednostavnog esaja o</p>

području znanstvenog interesa). Prijedlog istraživanja osobito je važan, budući da bi u okviru studija odmah trebalo krenuti s istraživačkom fazom (ako bi se Fakultet odlučio za petogodišnji studij – vidi točku 4.1 – tada prijedlog istraživanja možda ne bi bio potreban). Druga bi mogućnost bila da se kao uvjet za upis traži neka vrsta potvrde matematičkih ili analitičkih kompetencija (primjerice, GMAT ili GRE) i poznавanja engleskog jezika (primjerice, TOEFL ili IELTS), uz određenu razinu postignutog akademskog uspjeha. Takve bi potvrde omogućile usporedivost kandidata iz različitih institucija i država. U svrhu internacionalizacije postupka i privlačenja kandidata s dobrim znanjem engleskog jezika, Fakultet bi mogao provoditi razgovore na engleskom jeziku i tražiti da se prijedlog istraživanja dostavi na engleskom jeziku.

Sukladno natječaju objavljenom 2016. godine, kandidati su dužni dostaviti dva dokumenta koja po mišljenju Povjerenstva umanjuju izglede za prijavljivanje inozemnih kandidata. Jedan je službeno rješenje (prepostavljamo nekog državnog tijela u Hrvatskoj) o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije. Povjerenstvo razumije da je riječ o važnom dokumentu, no formalno dostavljanje dokaza trebalo bi tražiti nakon završetka postupka izbora i kandidatova prihvatanja ponuđenog mesta na studiju. Drugi je sporni dokument izvadak iz matice rođenih, što je prema međunarodnim standardima vrlo neuobičajen uvjet. Inozemni kandidati javljaju se istodobno na brojne studijske programe i velika je vjerojatnost da će odmah odustati od onih za koje se traže neuobičajeni dodatni dokumenti. Preporučujemo potpuno ukidanje ovog uvjeta, osim u slučaju da za to postoji snažno pravno opravdanje. U tom slučaju, prilaganje istog može se tražiti nakon što kandidat prihvati mjesto.

Iako se Pravilnikom ne propisuje uvjet diplome iz polja ekonomije za kandidate, u praksi se čini da Fakultet upis dopušta kandidatima iz drugih znanstvenih polja samo ako su završili

	magistarski ili poslijediplomski specijalistički studij iz ekonomije. Studij bi mogao biti otvoreniji za kandidate koji nisu prethodno studirali ekonomiju kad bi se usvojio petogodišnji model studija.
3.7. VU osigurava razvidnost postupka izbora kandidata u skladu s objavljenim kriterijima te postupka prigovora.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Pravilnik o doktorskom studiju dovoljno detaljno opisuje postupak izbora. No, ne predviđa se mogućnost da kandidat uloži prigovor, unatoč navodima u Samoanalizi. Također, nije jasno je li popis prihvaćenih kandidata javan, budući da se navodi samo da se kandidate o rezultatima obavještava pisanim putem. Fakultet bi kandidatima trebao omogućiti podnošenje prigovora na rezultate natječaja, uz jasno navođenje rokova za podnošenje prigovora i odgovor na isti; ovo bi trebalo biti propisano Pravilnikom. Pravilnik bi također trebao jasno definirati javno objavljivanje rezultata.</p> <p>Iako se Pravilnikom definira broj bodova za svaki pojedini element, taj podatak nije jasno naveden u natječaju (primjerice, natječaj iz 2016. godine nije proveden sukladno tvrdnjama u Samoanalizi). Fakultet bi kandidate trebao obavijestiti o načinu bodovanja njihove prijave u tekstu natječaja ili ih uputiti na Pravilnik.</p> <p>Konačno, Pravilnikom nije predviđeno da odbijeni kandidati dobiju na uvid informacije o prednostima i nedostacima svoje prijave i, po mogućnosti, smjernice za poboljšanje planova istraživanja i općenito prijave. Preporuka je uvesti ove stavke u Pravilnik.</p>
3.8. Postoji mogućnost priznavanja prethodnih postignuća doktoranada i kandidata za studij.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Fakultet priznaje neke vrste prethodnog učenja i postignuća kandidata. U Pravilniku se navodi da će se kandidatima koji dokažu da su završili poslijediplomski specijalistički ili znanstveni magistarski studij dodijeliti 60, odnosno 80 ECTS bodova. Bilo bi razumno očekivati i smanjenje školarine u navedenim slučajevima, budući da takvi kandidati ne predstavljaju trošak u smislu</p>

	<p>provedbe velikog dijela studija – odnosno, njegovog nastavnog dijela. Te mogućnosti, međutim, trenutačno nema. U vezi toga postoje i službeni prigovori. Primjerice, 2016. godine, Martina Ferenčić, doktorandica u dijelu radnog vremena, podnijela je prigovor zbog toga što plaća jednaku školarinu kao i drugi doktorandi, iako nije morala pohađati kolegije prve godine. Fakultet bi u takvima slučajevima trebao ponuditi umanjenje školarine.</p> <p>Priznavanje drugih postignuća nije regulirano Pravilnikom. Primjerice, nije jasno uzimaju li se u obzir prethodno objavljeni radovi i na koji način (premda se tijekom studija detaljno obrađuju teme objavljivanja i sudjelovanja na znanstvenim skupovima), postignuća s drugih doktorskih studija, kao i neformalno i informalno učenje. Fakultet bi trebao priznavati i ove vrste postignuća i za isto utvrditi jasne kriterije u Pravilniku.</p>
3.9. Prava i obveze doktoranda određene su odgovarajućim aktima visokog učilišta te ugovorom o studiranju koji osigurava visoku razinu institucijske i mentorske potpore doktorandima.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Postoji Povjerenstvo za poslijediplomske studije i doktorate koje prati kvalitetu doktorskog studija i u ovome pogledu osigurava podršku kandidatima. Savjetnici kao i doktorandi moraju jednom godišnje Fakultetu i navedenom Povjerenstvu podnosići izvješća. Doktorandi imaju pravo izabrati svoje mentore, područje istraživanja i izborne kolegije. Doktorandi se mogu obratiti Povjerenstvu u slučaju problema.</p> <p>Javno dostupni Pravilnik doktorskog studija podrobno definira prava i obveze svih strana te obuhvaća teme kao što su nastavni plan i program, priznavanje bodova, uvjeti za završavanje studija i slično. Definirani su i propisi koji se odnose na osiguravanje kvalitete.</p> <p>Ipak, još ima prostora za poboljšanje. Obveze i zadaci mentora nisu dovoljno detaljno definirani i Povjerenstvo preporučuje uvođenje ugovora o mentorstvu između doktoranda i mentora, kojim bi se detaljnije utvrdila prava i obveze. Fakultet ne bi trebao uvjetovati da mentor bude ekonomist, budući da se time ograničava interdisciplinarni rad, no moglo bi se propisati da mentor koji nije</p>

	ekonomist radi zajedno s mentorom koji to jest.
3.10. Osigurana je institucijska podrška za uspješnu prohodnost doktoranda kroz doktorski studij.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Institucijska podrška za doktorande i njihovo istraživanje i razvoj karijere u ovome je trenutku prilično slaba. Kao prvo, većina doktoranada - kao što je već navedeno drugdje u izvješću - ne dobiva sredstva koja pokrivaju sve troškove ovog studija. Doktorski je studij posao na puno radno vrijeme; od rada u dijelu radnog vremena ne može se očekivati visokokvalitetno istraživanje. Fakultet bi, stoga, trebao osigurati da većina doktoranada studira u punom radnom vremenu i da za isto primaju sredstva u punom iznosu. Nadalje, ukupna razina podrške istraživačkim aktivnostima vrlo je niska (podaci, eksperimenti, konferencije). Primjerice, u Samoanalizi se uopće ne navodi broj doktoranada za koje je osigurano financiranje za potrebe pohađanja konferencija, dok je samo 20 od 201 doktoranda imalo mogućnost sudjelovanja u projektima. Fakultet bi trebao osigurati odgovarajuću razinu financiranja za istraživačke aktivnosti, kao što je već navedeno. Uvezši u obzir visinu školarina, ovo ne bi trebalo biti nemoguće.</p> <p>Kao drugo, prisutne su razlike u pogledu financiranja istraživačkih aktivnosti doktoranada – Fakultet daje određenu pomoć za istraživanje i razvoj karijere, no ona se uglavnom odnosi na doktorande u punom radnom vremenu. Ti doktorandi imaju veći pristup (međunarodnim) istraživačkim projektima, kao i sredstvima za financiranje svojih projekata i pohađanje konferencija.</p> <p>Istina je da većina doktoranada u dijelu radnog vremena nema veliku potrebu za institucijskom podrškom u smislu razvoja karijere, budući da većina njih već ima dobre pozicije u poslovnom i drugim sektorima. Međutim, njima je bez obzira na to potrebna jednaka razina podrške u provedbi istraživanja kao i doktorandima u punom radnom vremenu. To bi valjalo osigurati kroz razvidni</p>

	mehanizam raspodjele sredstava za istraživačke aktivnosti (primjerice, fiksni godišnji iznos za svakog doktoranda). Ako nema dovoljno novca za odgovarajući fiksni godišnji iznos za svakog doktoranda, tada bi sredstva trebalo dodijeliti na razvidan način prema kriteriju kvalitete.
4. PROGRAM I ISHODI DOKTORSKOG STUDIJA	
4.1. Sadržaj i kvaliteta programa doktorskoga studija u skladu su s međunarodno prihvaćenim standardima.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Sadašnji program ne zadovoljava međunarodno prihvaćene standarde. Sukladno kvalifikacijskom okviru EU-a, HKO propisuje 3 godine samostalnog istraživanja u punom radnom vremenu. Međutim, od 3 godine očekivanog trajanja studija, nastavna komponenta oduzima gotovo 2 godine, a samo je 1 godina <i>službeno</i> predviđena za istraživanje. Najbolji doktorski studiji ekonomije u EU-u obavezno posvećuju tri godine isključivo istraživanju – za primjer možemo navesti odjele ekonomije i poslovne ekonomije na institucijama kao što su London School of Economics, Sveučilište u Bonnu, Sveučilište u Zürichu, Sveučilište Pompeu Fabra ili London Business School. Ovi programi često imaju i značajnu nastavnu komponentu, no ona je odvojena od doktorskog programa i izvodi se prije početka samostalnog doktorskog istraživanja, a po završetku iste polaznici obično stječu akademski stupanj (<i>Master of Research</i>).</p> <p>Fakultet uspoređuje svoj studij s doktorskim studijem Sveučilišta u Ljubljani. Između ova dva studija doista postoje brojne sličnosti, no i neke bitne razlike. U Ljubljani doktorandi imaju bolju ravnotežu između nastavnog i istraživačkog rada tijekom prve godine – primjerice, 30 ECTS bodova mora se odnositi na istraživanje i doktorandi na kraju prve godine moraju predstaviti prijedlog doktorskog rada. U Ljubljani su ekonomija i poslovna ekonomija dva zasebna studijska pravca i predavanja su na engleskom jeziku. Iako i u Ljubljani postoji mogućnost studiranja u dijelu radnog vremena, omjer doktoranada upisanih na puno i dio radnog vremena posve je drugčiji: u ak.</p>

god. 2017./18., od 30 slobodnih mesta, njih 25 bilo je za studij u punom radnom vremenu, a samo 5 za studij u dijelu radnog vremena (i to samo u okviru studija poslovne ekonomije). Iako se čini da je studij u Ljubljani vodeći studij u regiji, u EU-u postoje brojni studiji koji su mnogo kvalitetniji te je usporedbu potrebno napraviti i s nekim od tih visokih učilišta, u nastojanju da se uči iz praksa vodećih institucija u EU-u. Ovo je osobito važno u svjetlu globalne znanstvene produkcije. Iz tog će razloga Povjerenstvo ovaj studij usporediti sa studijima koji se izvode na gore navedenim i sličnim europskim visokim učilištima (Povjerenstvo će navedene studije nazvati „referentni studiji“).

Nastavni je segment moguće zadržati kao dio studija, ali kolegiji trebaju biti naglašeno usmjereni na istraživanje. Dok neki kolegiji imaju komponentu istraživanja, ne-istraživačka komponenta ipak je vrlo zastupljena (primjerice, ocjenjivanje na temelju ispitivanja). Nadalje, iz silabusa i razgovora sa doktorandima, Povjerenstvo zaključuje da je većina kolegija na prve dvije godine prikladnija za diplomsku nego doktorsku razinu, dok su neki kolegiji prikladniji za preddiplomsku razinu. Za usporedbu, referentni studiji u doktorskom dijelu programa u pravilu uopće nemaju nastavu. Doduše, neki kvantitativni kolegiji (primjerice iz ekonometrije) usporedivi su s kolegijima prve godine istraživačkih magisterija na referentnim studijima. Jezik nastave na referentnim studijima engleski je jezik (uključujući studije u državama u kojima engleski nije službeni jezik), dok se kolegiji na Fakultetu izvode na hrvatskom jeziku. Na kraju, nedostaju kolegiji u okviru kojih se poučavaju prenosive vještine.

Kad je riječ o postupku upisa, Fakultet ima postupak koji je u velikoj mjeri usporediv s onima referentnih studija. Razlika je u tome da se za referentne studije obično traže neke međunarodno priznate potvrde iz matematičkih ili analitičkih kompetencija (primjerice, GMAT ili GRE) i poznavanja engleskog jezika (primjerice,

TOEFL ili IELTS). Kad je riječ o kriterijima za upis, Fakultet ima niže kriterije od institucija koje izvode referentne studije. Povjerenstvo razumije da te odluke u nekoj mjeri ovise o profilu i broju potencijalnih kandidata. Međutim, s obzirom na vrlo visok broj prihvaćenih kandidata, kriteriji su ipak preniski. To osobito vrijedi za doktorande u dijelu radnog vremena, za koje se - s obzirom na njihovu prohodnost kroz studij i temeljem razgovora s doktorandima - može zaključiti da često nisu dovoljno pripremljeni za upis na doktorski studij.

Na referentnim studijima doktorske se disertacije obično sastoje od više članaka objavljenih na engleskom jeziku. U polju ekonomije članci u pravilu ne moraju biti objavljeni; u menadžmentu i drugim područjima poslovne ekonomije vrijede drukčija pravila i doktorandi tijekom studija u često objave jedan, najviše dva članka. U okviru postojećeg studija Fakulteta, vrlo je teško izraditi doktorsku disertaciju u obliku znanstvenih radova (tzv. skandinavski model). Prvi je problem što je to nemoguće učiniti u tri godine, gdje je samo jedna godina rezervirana za samostalni istraživački rad. Drugi je problem to što propisi uvjetuju da dva članka iz disertacije budu objavljena – uvjet koji je nemoguće ispuniti u polju ekonomije, osobito za ambicioznije doktorande koji žele objaviti radove u prestižnom časopisu. Razumijemo da je riječ o propisu koji je donijelo Sveučilište. Nijedna disertacija na ovome doktorskom studiju dosad nije bila napisana na engleskom jeziku. Kad je riječ o povjerenstvima za ocjenu doktorskog rada, na referentnim studijima mentor u pravilu ne smije biti član povjerenstva. Fakultet je nedavno uveo ovo pravilo.

Na temelju pregleda doktorskih radova, Povjerenstvo je vidjelo nekoliko interdisciplinarnih disertacija koje su koristile znanje iz računarstva (primjerice, umjetne neuronske mreže) i fizike (primjerice, okolišna dinamika), a u Samoanalizi se navodi da postoje dvije disertacije s komentorima iz drugih znanstvenih polja. Nismo uspjeli utvrditi imaju li

doktorandi mogućnost pohađanja kolegija koji se izvode na drugim sastavnicama Sveučilišta.

Općenito je potrebno uvesti značajne promjene kako bi se studij uskladio s hrvatskim i europskim kvalifikacijskim okvirima i međunarodnim standardima. Povjerenstvo vidi dva moguća rješenja, pri čemu oba uključuju formalno trogodišnje razdoblje koje je usmjereni isključivo na samostalno istraživanje, s vrlo malo ili nimalo nastave, kao i ukidanje ili drastično smanjivanje udjela studiranja u dijelu radnog vremena.

1. Fakultet bi mogao zadržati trogodišnji studij, ali bi trebao ukinuti gotovo sve kolegije iz prve dvije godine. Na taj bi se način ostavilo dovoljno vremena za samostalno istraživanje i formalno bi se ispunili uvjeti. Kolegiji koji imaju istaknuto istraživačku komponentu mogli bi biti dio programa, no njih bi trebalo biti razmjerno malo. Takvi kolegiji ne bi trebali uključivati tradicionalne ispite, koji su uobičajeni dio postojećih kolegija, već bi doktorandima trebalo omogućiti da rade ne svojim temama i člancima, a da kroz kolegije dobivaju redovite, podrobne povratne informacije. Međutim, ova bi opcija zahtijevale mnogo stroži selekcijski postupak kako bi se izabrali kandidati koji već imaju dovoljnu razinu kompetencija i koji su spremni započeti s istraživačkom fazom. To se osobito odnosi na kriterije za doktorande u dijelu radnog vremena, koji su slabije pripremljeni za početak istraživačkog rada. Doktorandi bi odmah po upisu trebali dobiti svog mentora i početi s istraživanjem te bi najkasnije do kraja prve godine trebali dostaviti prijedlog istraživanja. Međutim, ova opcija nije uskladjena s praksama najboljih studija ekonomije i menadžmenta u EU-u i svijetu.
2. Fakultet bi mogao izraditi studijski program u trajanju od pet (ili četiri) godine, koji bi se sastojao od dvije godine (ili jedne godine, kao što je u Velikoj Britaniji) faze istraživačkog magisterija koja bi uključivala kombinaciju naprednih tradicionalnih kolegija i kolegija usmjerenih na istraživanje, nakon čega bi slijedila formalna trogodišnja faza doktorskog studija. Ovo

je pristup koji primjenjuju referentni programi. Sukladno ovim međunarodnim standardima, Fakultet bi mogao zadržati kolegije, ali bi ih izvodio tijekom (obvezne) jednogodišnje ili dvogodišnje faze istraživačkog magisterija. U okviru dvogodišnje opcije, postojeći program prve godine mogao bi ostati više-manje isti. Nastavni materijali trebali bi biti složeniji nego što je to sada slučaj i naglasak bi trebalo staviti na postavljanje čvrstih metodoloških temelja. Druga bi godina trebala biti posvećena temama/kolegijima koji su u potpunosti usmjereni na istraživanje, a nastavni materijali trebali bi se temeljiti na člancima iz vodećih časopisa u danom području. Doktorande ne bi trebalo ocjenjivati na temelju tradicionalnih ispita, već bi im trebalo omogućiti da razviju svoje znanstvene interese i provedu manje istraživačke projekte koji kasnije mogu biti sastavni dijelovi njihovih disertacija te im pomoći u izradi prijedloga disertacije. Većina kolegija trebala bi biti izborna, kako bi se kandidatima omogućilo prilagođavanje sadržaja studija vlastitim interesima.

Fakultet bi usto trebao razmotriti odvajanje smjera ekonomije od smjera poslovne ekonomije. Kandidati bi nakon ovog stadija trebali dobiti diplomu ako propisi ne dopuštaju neku drugu mogućnost, primjerice, diplomu poslijediplomskog specijalističkog studija ekonomije ili poslovne ekonomije znanstvenog usmjerenja. Uspješnost kandidata tijekom faze istraživačkog magisterija može biti osnova za daljnju selekciju kandidata za doktorsku fazu studija. Nakon faze istraživačkog magisterija nastavljala bi se doktorska faza, koja bi se službeno sastojala od samostalnog istraživanja u trajanju od tri godine. Ova faza ne bi smjela sadržavati nastavni element, već bi se kandidatima trebalo omogućiti da se usredotoče na istraživanje. Kao način praćenja napretka doktoranada i njihova uključivanja u znanstvenu zajednicu, oni bi redovito trebali pohađati relevantne znanstvene skupove i barem jednom godišnje na njima održavati izlaganje. Ovaj bi pristup dopustio nešto niže kriterije upisa i veću

upisnu kvotu ako bi nakon magistarske faze uslijedio još jedan selekcijski postupak. Povjerenstvo smatra da je ova opcija prikladnija za trenutnu situaciju, s obzirom da Fakultet nema pristup potencijalnim kandidatima koji imaju dovoljno razvijene kompetencije da bi odmah započeli s istraživanjem. U slučaju da se takvi kandidati prijave, Fakultet bi im mogao dopustiti izravan upis u doktorsku fazu.

Dok je čak 181 od 201 doktoranda upisan na doktorski studij u dijelu radnog vremena, na referentnim studijima model studiranja u dijelu radnog vremena u pravilu ne postoji (iako neki - primjerice, Sveučilište u Oxfordu - razmatraju tu mogućnost). Studiranje u punom radnom vremenu najbolji je način za usvajanje potrebnih vještina i provođenje tri godine u istraživanju. Iz razgovora s dionicima saznali smo da u lokalnom privatnom sektoru postoji potreba za studijem u dijelu radnog vremena. Ispunjavanje potreba privatnog sektora cilj je koji je sukladan hrvatskoj Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije do 2020. g., koja navodi cilj poboljšanja suradnje s poslovnim sektorom. Fakultet bi, stoga, mogao zadržati model studiranja u dijelu radnog vremena, ali bi udio ove vrste doktoranada trebalo značajno smanjiti te bi on trebao iznositi otprilike 20 % godišnje upisanih kandidata. Iako je ispunjavanje potreba privatnog sektora dobrodošlo, potrebno je to učiniti na način koji je sukladan razini 8.2. HKO-a. Kao prvo, postojeći izvanredni studenti doktorskog studija, čak i ako se u obzir uzme predviđeno šestogodišnje trajanje studija, ne mogu provesti tri godine u provedbi istraživanja u punom radnom vremenu uz redoviti posao na puno radno vrijeme. Preporuka je Fakultetu sklapati posebne ugovore s tvrtkama čiji se zaposlenici prijavljuju na studij, kako bi se doktorandima omogućilo da polovicu radnog vremena provedu na Fakultetu, provodeći istraživanja. Ovo je blisko konceptu tzv. industrijskog doktorata koji su uvele neke države EU. Drugo, trebalo bi postrožiti kriterije za izbor kandidata; posebnu bi pozornost trebalo obratiti odabiru kandidata za studij u dijelu radnog

	<p>vremena, budući da je Povjerenstvo iz razgovora sa znanstveno-nastavnim osobljem i doktorandima steklo dojam da su takvi kandidati manje pripremljeni za doktorski studij i da imaju nižu razinu kompetencija.</p> <p>Postojanje mogućnosti studiranja u dijelu radnog vremena povezano je i s pitanjem kvote. Broj doktoranada koji se godišnje upisuju nerealno je visok (objavljena kvota iznosi 40 doktoranada: 5 u punom radnom vremenu i 35 u dijelu radnog vremena, a u proteklih je pet godina u prosjeku upisivano 25 doktoranada godišnje), od čega većinu predstavljaju doktorandi u dijelu radnog vremena. Kao što je prije navedeno, nije jasno na koji način Fakultet može osigurati odgovarajuće resurse za mentorstvo predviđenog i postojećeg broja doktoranada. Neusklađenost kvota i resursa najviše dolazi do izražaja kada se kvote Fakulteta usporede s uobičajenim kvotama za referentne studije, koje su bliže broju od 10 doktoranada godišnje, pri čemu referentne institucije raspolažu znatno većim resursima od Fakulteta. Valja napomenuti da referentni studiji možda upisuju približno jednak broj doktoranada u fazu istraživačkog magisterija, no u tom je slučaju seleksijski postupak mnogo stroži i manje kandidata nakon faze istraživačkog magisterija upisuje doktorski studij. Zaključak je da bi Fakultet trebao u znatnoj mjeri smanjiti predviđene kvote i broj upisanih studenata godišnje te ih svesti na realnije okvire.</p> <p>Nadalje, za usklađivanje studija s međunarodnim standardima, Fakultet bi trebao (djelomično ili u potpunosti) osigurati nastavu i mentorstvo na engleskom jeziku. U razgovoru s nastavnicima i mentorima, Povjerenstvo je saznalo da su oni otvoreni za tu mogućnost. Formaliziranje i oglašavanje ove mogućnosti dodatno bi motiviralo doktorande da radove i disertaciju pišu na engleskom jeziku, što bi ih bolje pripremilo za akademsku karijeru. Isto tako, na ovaj bi se način mogao privući veći broj inozemnih kandidata, što bi dodatno obogatilo studij.</p>
4.2. Ishodi učenja navedeni na razini studijskog programa i njegovih	Poboljšanja potrebna

<p>segmenata u skladu su s razinom 8.2. HKO-a. Oni jasno opisuju kompetencije koje će doktorandi razviti tijekom doktorskoga studija i etičke zahtjeve znanstveno-istraživačkog / umjetničkog rada.</p>	<p>Ishodi učenja programa uglavnom su usklađeni s razinom 8.2 HKO-a. U Samoanalizi se jasno opisuju kompetencije koje kandidati razvijaju tijekom studija i one odgovaraju razini 8.2 HKO-a. Jedina je iznimka što kompetencije iz poučavanja i ocjenjivanja nisu uključene u ishode učenja na razini programa; ove bi kompetencije trebalo uvrstiti. Pristup ovoj vrsti ospozobljavanja treba osigurati i za redovite i izvanredne studente doktorskog studija.</p> <p>Kad je riječ o ishodima učenja na razini kolegija, smatramo da oni nisu usklađeni s razinom 8.2 HKO-a. Nastavni planovi pojedinih predmeta (koje je dostavio Fakultet) sadrže detaljne opise ciljeva predmeta, očekivanih ishoda učenja, sadržaj, metode poučavanja i učenja, obveze doktoranada kao i postupke ocjenjivanja. Iako ovakvi jasni opisi omogućavaju kvalitetno praćenje, ishodi učenja pojedinih predmeta nisu usklađeni s razinom 8.2 HKO-a. Mnogi predmeti preveliki naglasak stavljuju na „usvajanje znanja“, umjesto na stvaranje znanja. Predmeti više odgovaraju diplomskoj ili preddiplomskoj razini nego doktorskom studiju, iako postoje dokazi da je istraživačka komponenta ugrađena u pojedine predmete. Uz iznimku nekolicine predmeta u sklopu kojih se poučava metodologija istraživanja i vještine koje ne spadaju u istraživačke vještine, svi bi ostali predmeti trebali biti jasno usmjereni na istraživanje. U okviru takvih istraživačkih predmeta, nastavni bi se materijali trebali temeljiti na člancima iz vodećih časopisa te bi studentima trebalo omogućiti razvijanje vlastitih znanstvenih interesa i provedbu manjih istraživačkih projekata koji bi im pomogli u izradi prijedloga disertacije. Ocjenjivanje bi u tom slučaju bilo utemeljeno na znanstvenoj produkciji, a ne na tradicionalnim ispitima.</p> <p>Etički se aspekti znanstveno-istraživačkog rada samo površno obrađuju u sklopu jednog predmeta, a nema podataka jesu li time obuhvaćena i pitanja privatnosti i povjerljivosti kod prikupljanja podataka iz primarnih izvora (npr. ankete koje se koriste kod nekih doktorskih</p>
---	---

	<p>radova). Ove bi teme trebalo eksplicitno obraditi u okviru, primjerice, kolegija Metodologija znanstvenog istraživanja.</p>
4.3. Ishodi su učenja doktorskoga studija logički i jasno povezani s ishodima učenja pojedinih nastavnih sadržaja, mentorskog i istraživačkog rada.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Ishodi učenja studijskog programa nedovoljno su usklađeni s ishodima pojedinih predmeta, mentorskim radom i istraživanjem. Najveća je neusklađenost vidljiva u količini nastavnog sadržaja koji nije usmjeren na istraživanje i u udjelu nastavne komponente u ukupnom trajanju studija. Doktorandi zbog toga imaju premalo vremena za rad s mentorom i samostalno istraživanje, odnosno ostvarivanje očekivanih ishoda (stjecanje istraživačkih vještina, poznavanje literature, metoda, kritičko čitanje, pisanje i slično). Opća je preporuka Povjerenstva smanjiti udio nastave na programu. Prema kvalifikacijskom okviru EU-a i razini 8.2. HKO-a, doktorandi bi trebali provesti tri godine u samostalnom istraživačkom radu u punom radnom vremenu kako bi stekli doktorsku kvalifikaciju. S postojećim nastavnim opterećenjem, čak i kada bi svi predmeti bili usmjereni na istraživanje, to nije ostvarivo. Obvezno nastavno opterećenje trebalo bi smanjiti na razinu ekvivalenta najviše jednog semestra redovitih kolegija. Neki bi predmeti mogli ostati u programu, ali kao izborni predmeti koje doktorand može izabrati ako to zahtijeva tema njegova istraživačkog rada. Smanjenje nastavnog opterećenja također bi omogućilo da doktorandi ranije započnu s istraživanjem – rok za dostavljanje prijedloga doktorskog rada bi u tom slučaju bio pomaknut na kraj prve godine, a mentori službeno dodijeljeni tijekom prve godine, u idealnom slučaju do kraja prvog semestra. Kad bi doktorandi imali više vremena za istraživanje i rad s mentorima, imali bi i veću mogućnost ostvarivanja ishoda učenja povezanih s istraživanjem: kritičko čitanje, dobro poznavanje relevantne literature, pristupi modeliranja koji se primjenjuju u danom području i slično.</p> <p>Nekoliko je konkretnih pitanja u vezi s nastavnim sadržajem. Kao prvo, postoji neusklađenost koja</p>

je posljedica nedovoljne razine složenosti sadržaja predmeta. Sadržaj mnogih predmeta prikladniji je za diplomsku ili prediplomsku razinu. To se najbolje ogleda u literaturi koja se rabi u tim predmetima – u pravilu se koriste udžbenici, a ne članci koji se bave najnovijim spoznajama u konkretnom području. Doktorandi jednostavno nisu dovoljno izloženi suvremenim materijalima kojima se pomiču granice znanja u relevantnim područjima. Kako bi se nastavni sadržaj uskladio s ishodima učenja studija, Fakultet bi trebao izvoditi napredne kolegije, s usko specijaliziranim sadržajem vezanim uz najnovije spoznaje u danim područjima, uz korištenje recentnih znanstvenih članaka.

Kao drugo, analiza pojedinačnih kolegija pokazala je da su ishodi učenja koji se odnose na istraživačku etiku nedovoljno pokriveni. Iako Povjerenstvo shvaća da su ove teme vjerojatno dobro obuhvaćene kroz individualni rad s mentorom, one nisu formalizirane u programu. Nadalje, iz razgovora s nastavnim osobljem i mentorima, Povjerenstvo je zaključilo da je doista potrebno formalnije obrazovanje o etičkim aspektima istraživanja. Naime, navedeni su primjeri vraćanja radova doktorandima zbog toga što nisu prošli provjeru izvornosti. Kao što je već navedeno, Fakultet bi trebao osigurati dubinsku obradu teme etičkih aspekata provedbe istraživanja.

Kao treće, ishodi učenja na razini programa koji se odnose na generičke vještine – planiranje projekta, upravljanje, čitanje i pisanje – koje predstavljaju važan aspekt razine 8.2 HKO-a – nisu usklađeni s nastavnim sadržajem. Slično kao u primjeru istraživačke etike, ovi se ishodi implicitno usvajaju kroz istraživanje i rad s mentorom, no postoji prostor za poboljšanje. To je osobito važno s obzirom na činjenicu da mnogi završeni studenti vjerojatno neće ostati u visokom obrazovanju (statistički podaci razlikuju se od sveučilišta do sveučilišta, no procjena je da je riječ o možda 10 %) te će imati potrebu za tim vještinama prilikom zapošljavanja izvan sustava

visokog obrazovanja. Fakultet bi trebao osigurati ponudu predmeta koji se bave razvojem ne-istraživačkih kompetencija. To bi mogli biti predmeti koji se izvode na razini Sveučilišta, a ne nužno Fakulteta.

Postoje dva problema po pitanju povezanosti ishoda učenja na razini programa s radom s mentorom i istraživanjem. Kao prvo, kroz razgovor s doktorandima, Povjerenstvo je steklo dojam da oni raspolažu nedovoljnom razinom znanja o literaturi u svojim područjima. Neki su imali problema s navođenjem relevantnih časopisa i/ili autora u svojim područjima ili vodećim časopisima u ekonomiji ili poslovnoj ekonomiji. To upućuje na moguće propuste u mentorstvu, odnosno na to da mentori ne usmjeravaju dovoljno dobro doktorande u prikupljanju podataka i istraživanju relevantnih izvora. Ovo je najvjerojatnije posljedica činjenice da se studentima ne ostavlja dovoljno vremena za rad s mentorom i samostalno istraživanje.

Kao drugo, Povjerenstvo je i od mentora i od doktoranada čulo za primjere nedostatnih kompetencija za ovladavanje kvantitativnim aspektima istraživačkih projekata. Naravno, Povjerenstvo razumije da istraživači ne mogu biti stručnjaci u svim metodama, no dobiveni komentari odnosili su se na pitanje kvantitativne analize općenito. Povjerenstvo sumnja da će doktorandi čiji mentori nemaju odgovarajuće kvantitativne vještine moći razviti predviđene kompetencije u metodama istraživanja. Fakultet bi doktorandima trebao osigurati mentore koji raspolažu odgovarajućim kvantitativnim vještinama. U slučaju mentora kod kojih su one slabije razvijene, situacija bi se trebala riješiti dodjeljivanjem komentara koji dobro poznaju kvantitativne metode. Oba ova problema mogla bi djelomično biti posljedica neusklađenosti nastavnog sadržaja, predmeta koji nisu dovoljno usmjereni na istraživanje i razmjerno niskih kriterija za upis.

Povjerenstvu je jasno da kandidati koji se prijavljuju na studij imaju, prema vlastitim riječima, potrebu za tradicionalnim kolegijima uz

	<p>napredniju razinu materijala (konkretno su naveli kvantitativne metode, statistiku i ekonometriju). Međutim, u kvalifikacijskom se okviru EU-a i na razini 8.2 HKO-a ne predviđa ovakva vrsta izobrazbe. Doktorandi koji se upisuju na doktorski studij trebali bi već imati te kompetencije, čime ponavljamo našu prethodnu preporučku veznu uz povećanje kriterija za upis i smanjenje upisnih kvota. Jedna je mogućnost, kako smo prethodno spomenuli, da studenti najprije prođu fazu tzv. istraživačkog magisterija (odnosno poslijediplomskog specijalističkog studija znanstvenog usmjerenja) u koji bi se postojeći predmeti dobro uklopili. Uvođenje zasebne faze u kojoj bi se stjecale napredne vještine i znanja za istraživački rad na doktoratu predstavljalo bi veliki iskorak u osposobljavanju kandidata, koji bi odmah po upisu na doktorski studij mogli započeti s istraživanjem.</p>
4.4. Programom doktorskog studija postižu se ishodi učenja i kompetencije u skladu s razinom 8.2. HKO-a.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Za one doktorande koji su završili studij, ishodi učenja i kompetencije uskladene su s razinom 8.2 HKO-a, što potkrepljuju njihovi doktorski radovi, objavljeni članci te seminarski i konferencijski radovi. Međutim, za stjecanje tih kompetencija doktorandima u pravilu treba više od tri godine, koliko studij formalno traje. To je odraz činjenice da im se u okviru studija ne osigurava dovoljno vremena za provedbu istraživanja. Kao što je već navedeno, Fakultet bi trebao svesti nastavno opterećenje na najnižu moguću razinu i doktorandima osigurati pune tri godine za samostalno istraživanje.</p> <p>Prostora za poboljšanje ima u više područja. Nekoliko je pregledanih doktorskih radova imalo potrebne kvantitativne elemente, koji u pravilu uključuju modeliranje i/ili ekonometrijsku analizu. S druge strane, vrlo je mali broj seminarskih i konferencijskih radova koje je Povjerenstvo dobilo na uvid sadržavalo te elemente. Doktorandi su u razgovoru s Povjerenstvom u tom smislu pokazali određene rupe u znanju, budući da neki od njih nisu mogli jasno navesti metode (u smislu modeliranja ili</p>

ekonometrije) i/ili naziv programskih paketa koje su koristili u svom istraživanju. Nadalje, doktorandi su naveli da im nedostaje obrazovanje iz napredne ekonometrije u vidu kolegija i katkad u vidu mentorovog usmjeravanja. Ukupno uzevši, razina je bliža najnižoj očekivanoj te bi kompetencije doktoranada u ovom području trebale biti znatno bolje. Nažalost, uvođenje naprednih kolegija u program studija nije sukladno HKO-u. Studenti bi trebali najprije proći fazu obuhvatnog istraživačkog magistarskog studija (odnosno, poslijediplomskog specijalističkog studija znanstvenog usmjerena), tijekom koje bi prošli potrebne nastavne predmete i/ili bi trebalo postrožiti kriterije za upis.

Članci iz doktorskih radova objavljeni su u razmjerno kvalitetnim regionalnim časopisima. Iako je ta razina – s obzirom na nacionalne propise – zadovoljavajuća, doktorandi bi trebali težiti objavljivanju članaka u vodećim časopisima u svom području. Razgovori s doktorandima upućuju na manjak ambicija u tom smislu, što je dijelom posljedica nedovoljne upućenosti; tijekom razgovora su, primjerice, imali poteškoća navesti neke vodeće časopise u svojim područjima (npr. *Quarterly Journal of Economics* ili *Econometrica* u ekonomiji, *Management Science* ili *Journal of Consumer Research* u poslovnoj ekonomiji). Kao što je već spomenuto, posrijedi je možda neodgovarajuće mentorstvo u aspektu prikupljanja informacija i pretraživanja relevantnih izvora, a možda je to posljedica i manjka istraživačkih kolegija putem kojih bi se doktorande informiralo o dobrim časopisima i člancima. Zanimljivo je da su doktorski radovi koje smo pregledali često uključivali članke iz navedenih časopisa. Manjak ambicija po pitanju ciljnih časopisa može se djelomično ublažiti uvođenjem predmeta snažnije usmjerenih na istraživanje, u okviru kojih bi se kao nastavni materijali koristili članci iz vodećih časopisa (umjesto udžbenika, kao što je trenutno slučaj). Time bi se u najmanju ruku osiguralo da doktorandi budu upoznati s vodećim časopisima u

	<p>svom polju istraživanja. Fakultet bi više trebao učiniti po pitanju povećanja udjela doktoranada koji pohađaju ljetne škole i idu na duže istraživačke boravke na vodeće institucije/programe u EU-u (kroz financiranje, informiranje i slično). Izlaganje takvим okruženjima vjerojatno bi pozitivno utjecalo na njihovu upućenost i ambicije. Fakultet i mentorи također bi mogli povećati i svoja očekivanja.</p> <p>Prostora za poboljšanje ima i u pogledu postupaka osiguravanja kvalitete. Iako doktorandi u svojim godišnjim izvješćima mogu komentirati program i mentora, takvi komentari nisu anonimni. Doktorandi ispunjavaju ankete o pojedinim predmetima, ali nismo vidjeli ankete o doktorskom studiju u cjelini. Nadalje, doktorandi imaju uvid u ishode učenja i u to koliko bi im oni mogli koristiti nakon završenog studija. Iako se u Samoanalizi spominju ankete, nismo vidjeli dokaze da su iste provedene. Fakultet bi trebao redovito provoditi anonimne ankete doktoranada i bivših doktoranada o zadovoljstvu studijem i ishodima učenja, a njihove rezultate i analize objavljivati.</p>
4.5. Obrazovne su metode (i raspodjela ECTS-a, ako je definirana), na različitim aktivnostima doktoranda, prikladne razini 8.2. HKO-a i osiguravaju postizanje jasno definiranih očekivanih ishoda učenja.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Nastavne metode nisu usklađene s razinom 8.2 HKO-a. Ishodi učenja za ovu razinu sastoje se od stvaranja i vrednovanja novog znanja i metoda, dok većina postojećih kolegija primjenjuje metode kojima je cilj usvajanje postojećeg znanja, što je prikladnije za niže razine. Nastavno na prethodne preporuke u ovome izvješću, kada bi se broj predmeta smanjio i kada bi oni koji se izvode donosili više ECTS bodova, sadržaj postojećih predmeta mogao bi biti više razine, a nastavne bi metode podrazumijevale rad u manjim skupinama te istraživačke aktivnosti i zadatke.</p> <p>Konkretnije, opisi predmeta upućuju na primjenu predavanja <i>ex-cathedra</i> kao dominantnu nastavnu metodu. Metode usmjerene na istraživanje također se često primjenjuju, ali u manjem udjelu. Taj se udio može razlučiti iz ciljeva predmeta, sadržaja, načina ocjenjivanja i vrste literature koja</p>

	<p>se koristi. Posljedica je navedenog nedovoljno razvijanje kompetencija povezanih s istraživanjem (temelja doktorskog obrazovanja) u okviru postojećih predmeta. Fakultet bi predavanja <i>ex-cathedra</i> trebao svesti na najmanju moguću mjeru. Doktorandi bi trebali imati više prilike za kritičko čitanje, pisanje i prezentiranje originalnih istraživanja – primjerice, kroz pisanje stručnih procjena najnovijih članaka i razvijanje vlastitih istraživačkih ideja, uz njihovo poboljšavanje, raspravljanje i izlaganje kroz postojeće kolegije. To bi se trebalo odraziti i na način ocjenjivanja – doktorande bi trebalo ocjenjivati na temelju njihove znanstvene produkcije, a ne ispita. Kolegiji bi trebali pružiti okvir za teme o kojima se raspravlja i služiti kao forum za stvaranje i vrednovanje novih znanja.</p>
4.6. Program omogućava stjecanje generičkih vještina.	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Doktorandi imaju priliku razvijati prenosive vještine kroz vođenje vlastitih istraživačkih projekata te neke aspekte kolegija koji se odnose na istraživačke zadatke. Potiče ih se i na sudjelovanje na radionicama, internu organiziranim doktorskim konferencijama, kao i na vanjskim konferencijama. Sudjelovanjem u ovim aktivnostima doktorandi razvijaju vještine pisanja i izlaganja. Doktorandi u punom radnom vremenu koji su zaposleni na Fakultetu imaju više prilika sudjelovati u aktivnostima izravno povezanim s istraživanjem i pritom razvijati, primjerice, vještine upravljanja projektima i poučavanja. Iz istog razloga, doktorandi u dijelu radnog vremena imaju manje prilika za razvijanje prenosivih vještina.</p> <p>Međutim, ovi se ishodi ostvaruju neizravno i Povjerenstvo nije vidjelo dokaze da doktorandi imaju mogućnost pohađanja radionica ili kolegija koji su izravnije usmjereni na usvajanje poslovnih i upravljačkih vještina ili prezentacijskih vještina, vještina pisanja i upravljanja projektima. Usvajanje navedenih vještina važno je za manji dio doktoranada koji će raditi u visokom obrazovanju, ali još važnije za većinu doktoranada koji neće.</p>

	<p>Fakultet bi trebao ponuditi izborne predmete i radionice kojima se isključivo razvijaju prenosive vještine (primjerice, kolegiji iz upravljanja projektima, izrade projektnih prijedloga, pisanja, prezentacija) te poticati doktorande na pohađanje istih dodjelom ECTS bodova. Time bi se trebao ublažiti i postojeći problem nedovoljne dostupnosti prilika za doktorande u dijelu radnog vremena. Također, preporučujemo Fakultetu da organizira događanja na kojima bi doktorandi prezentirali svoje projekte na sažet način, koji bi bio pristupačan široj populaciji (vidi, primjerice, FameLab koji organizira British Council na https://www.britishcouncil.cz/en/programmes/society/famelab). Fakultet bi mogao iskoristiti svoje snažne veze s privatnim sektorom u organizaciji ovakvih aktivnosti. Ove aktivnosti i kolegiji interdisciplinarnog su karaktera i mogli bi se provoditi na razini Sveučilišta; Fakultet ih u tom slučaju ne bi morao sam organizirati, ali bi ih morao aktivno promicati te poticati kandidate na pohađanje istih dodjelom ECTS bodova.</p>
4.7. Nastavni su sadržaji u funkciji trenutačnoga i budućega istraživačkog rada i osposobljavanja doktoranda (individualni plan slušanja nastave, generičke vještine i dr.).	<p>Poboljšanja potrebna</p> <p>Nastavni aspekt studijskog programa dopušta fleksibilnost u odabiru predmeta, a svaki doktorand zasebno razvija plan istraživanja. Doktorandi imaju određenu slobodu pri izboru i u razvijanju svojih planova istraživanja, no i dalje imaju preveliki udio obveznog nastavnog sadržaja – pet temeljnih predmeta u prvoj godini i dva predmeta u drugoj godini. Doktorandi imaju vrlo ograničenu ponudu predmeta naprednog sadržaja koji bi bio prikladan za razinu 8.2. HKO-a, što je navedeno na nekoliko mesta u ovome izvješću (primjerice, točke 4.3 ili 4.5).</p> <p>Kao što je već navedeno, manji broj predmeta (koji bi nosili više ECTS bodova) bio bi prikladniji. Usvajanje ove preporuke značilo bi i automatsko smanjivanje broja obveznih predmeta. Za kvalitetniju ponudu kolegija vrijede sve preporuke koje se odnose na poučavanje, točke 4.3 i 4.5.</p>

	<p>Visoka razina kvalitete</p> <p>Fakultet je napravio mnogo po pitanju strategije internacionalizacije. Umrežen je putem europskih povelja i ugovora o suradnji. Nastavnici i doktorandi sudjeluju u mobilnosti kroz ERASMUS+, CEEPUS i CESEEEPHD. Fakultet ostvaruje brojne međunarodne suradnje i prima gostujuće inozemne nastavnike koji sudjeluju u doktorskom studiju. Primjerice, temeljni predmeti imaju najmanje dva predavača, od čega jedan uvijek dolazi iz vanjske, često inozemne, institucije. Fakultetsko osoblje također ima međunarodno iskustvo i neki su se od njih obrazovali izvan RH.</p> <p>Postoje dokazi da se kandidatima osigurava podrška i da ih se potiče na sudjelovanje na međunarodnim konferencijama i objavlјivanje u međunarodnim časopisima. O navedenim se prilikama doktorandi obavještavaju na različite načine, ali ponajviše kroz komunikaciju s mentorom. Podržavamo Fakultet u poticanju mobilnosti dodjelom ECTS bodova – doktorandi dobivaju 10 ECTS bodova za sudjelovanje na konferencijama i 20 ECTS bodova za istraživačke boravke dulje od 3 mjeseca. Iako doktorandi pohađaju konferencije i razne radionice, riječ je uglavnom o događajima u Hrvatskoj i susjednim državama. Međutim, financiranje je često neadekvatno, a sredstva se ne dodjeljuju na posve transparentan način. Konkretno, iz razgovora s doktorandima Povjerenstvo je doznało da se ne postupa jednakom s doktorandima u punom radnom vremenu i onima koji studiraju u dijelu radnog vremena. Razumijemo da zbog radnih/poslovnih obveza izvanredni studenti možda ne mogu sudjelovati u međunarodnoj mobilnosti na isti način kao redoviti, no bez obzira na to, postoje dokazi da doktorandi u punom radnom vremenu primaju veću potporu. Nadalje, iznenađuje niska razina financiranja s obzirom na visinu školarina. Kada je riječ o dužim boravcima u inozemstvu, iako Fakultet nudi dobre mogućnosti (primjerice, CESEEEPHD), doktorandi ih po svemu sudeći ne koriste. Fakultet bi trebao</p>
4.8. Program osigurava kvalitetu međunarodnom povezanošću i mobilnošću nastavnika i doktoranda.	

	<p>poticati doktorande na sudjelovanje u događanjima izvan regije, primjerice, dodjeljivanjem većeg broja ECTS-a za sudjelovanje na relevantnim konferencijama u njihovom području. Uspostavom boljeg sustava financiranja i boljom informiranošću, doktorandi će vjerojatno više koristiti postojeće mogućnosti i sudjelovati na događajima izvan regije. Financiranje je osobito važno za dulje istraživačke boravke u inozemstvu, budući da je nije izgledno da bi doktorandi koristili ove prilike bez takve potpore. Kao što je već spomenuto, razlike u mogućnostima koje su dostupne doktorandima u punom radnom vremenu i onima u dijelu radnog vremena jednostavno se mogu prevladati na način da se svakom doktorandu, bez obzira na njegov status, dodijeli jednak godišnji iznos koji se može koristiti za istraživačke aktivnosti. To je standardni način raspodjele sredstava među doktorandima na boljim doktorskim studijima. S obzirom na visinu školarina, taj bi iznos trebao biti veći. Smanjenje kvote također bi bilo korisno, u smislu povećanja dostupnih sredstava za svakog doktoranda.</p> <p>Doktorandi imaju prilike pisati doktorski rad na stranom jeziku. Zasad se samo traži prošireni sažetak na engleskom jeziku. Međutim, niti jedan doktorand dosad nije cijeli doktorski rad napisao na engleskom jeziku. Doktorandi bi tome možda bili skloniji kada bi imali više iskustva u pisanju na engleskom jeziku. To se, primjerice, može postići tako da se neki predmeti izvode na engleskom jeziku, pri čemu bi se od doktoranada tražilo da na engleskom jeziku pišu seminarske radove, recenzije članaka i manje istraživačke radove.</p>
--	--

***NAPOMENA: PREPORUKE STRUČNOG POVJERENSTVA AKREDITACIJSKOM SAVJETU AGENCIJE I OZNAKA KVALITETE**

Zadaća je stručnog povjerenstva u reakreditaciji doktorskih studija višestruka. Povjerenstvo ili dio povjerenstva koje odlazi u posjet visokom učilištu izrađuje prijedlog izvješća na temelju samoanalize, posjeta i popratne, relevantne dokumentacije. Prijedlog izvješća usvajaju svi članovi povjerenstva jednoga grozda, a predsjednik povjerenstva grozda zadužen je za uskladivanje razine ocjenjivanja.

Stručno povjerenstvo u izvješću donosi procjenu zadovoljava li visoko učilište na doktorskome studijskom programu propisane zakonske i podzakonske uvjete, zadovoljava li dodatne/preporučene uvjete koje je utvrdio Akreditacijski savjet Agencije te ima li pozitivnu, odnosno zadovoljavajuću ocjenu kvalitete prema kriterijima ovoga dokumenta. Uz to stručno povjerenstvo obvezatno mora izraditi preporuke za unapređenje kvalitete.

Na temelju procjene svih navedenih elemenata, stručno povjerenstvo može predložiti Akreditacijskom savjetu Agencije: izdavanje potvrde o ispunjavanja uvjeta; pismo očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine ili uskratu dopusnice.

Ako stručno povjerenstvo procjeni da visoko učilište svojim doktorskim programom ne zadovoljava zakonske i podzakonske uvjete ili da je kvaliteta izvođenja programa narušena (ne zadovoljava dodatne/preporučene uvjete Akreditacijskog savjeta ili je ocjena kvalitete jako loša), ono treba predložiti uskratu dopusnice.

Ako stručno povjerenstvo smatra da su zakonski i podzakonski uvjeti zadovoljeni, ali je kvaliteta narušena u određenim (gore navedenim) elementima te kako se utvrđeni nedostaci mogu ispraviti u roku do tri godine, ono treba predložiti pismo očekivanja.

Ako stručno povjerenstvo smatra da su svi zakonski, podzakonski i dodatni/preporučeni uvjeti zadovoljeni, a ocjena kvalitete zadovoljavajuća, odnosno da studijski program ispunjava pravilno zacrtane ishode učenja za tu razinu i područje znanosti, ono može predložiti izdavanje potvrde te obvezati visoko učilište na unapređenje kvalitete u okviru naknadnog praćenja i izvještavanja Agenciji.

Konačno, ako je stručno povjerenstvo, prema gore navedenim kriterijima, predložilo izdavanje potvrde o ispunjavanju uvjeta te je procijenilo kako se, osim minimalnog praga kvalitete studijskog programa, odnosno razine kvalifikacijskog okvira, program treba prepoznati kao doktorski program „visoke razine kvalitete“, tada ono Akreditacijskom savjetu može predložiti da Agencija takvu doktorskom programu dodijeli oznaku kvalitete „visoka razina kvalitete“. Time Agencija, uz suglasnost Akreditacijskog savjeta, visokom učilištu dodjeljuje pravo uporabe oznake u akademsku i promidžbenu svrhu.

Oznaka kvalitete „visoka razina kvalitete“ ne može se predložiti odnosno dodijeliti programu ni visokom učilištu koje ne zadovoljava sve zakonske i podzakonske uvjete navedene u ovom dokumentu i sve dodatne/preporučene uvjete Akreditacijskog savjeta. Osim navedenog, ocjena kvalitete programa treba odražavati visoku razinu kvalitete na način da je najmanje polovica potkriterija u svakom kriteriju ocjene kvalitete ocijenjena kao visoka razina kvalitete. Akreditacijski savjet Agencije donosi konačno mišljenje o dodjeli oznake. Sadržaj i oblik oznake kvalitete propisat će Agencija svojim općim aktom.

Akreditacijski savjet Agencije na sjednici razmatra završno izvješće sa svim preporukama i prijedozima te o njemu donosi mišljenje. Agencija na temelju prethodnog mišljenja Akreditacijskog savjeta donosi akreditacijsku preporuku ministru nadležnom za znanost i visoko obrazovanje te po primitku ministrove konačne odluke o ishodu postupka dodjeljuje oznaku „visoke razine kvalitete“.